

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

UPLATNITELNOST ABSOLVENTŮ
STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY V PRAXI

EMPLOYABILITY OF VOCATIONAL -
TECHNICAL EDUCATION GRADUATES
IN REALITY

Jan Linger

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jarmila Mojžíšová, PhD.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Uplatnitelnost žáků střední odborné školy v praxi vypracoval pod vedením vedoucí bakalářské práce PhDr. Jarmily Mojžíšové, PhD. samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 15. 4. 2016

podpis

Poděkování:

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování paní PhDr. Jarmile Mojžíšové, PhD. za její cenné rady, odborné připomínky a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce je zaměřena na zmapování uplatnitelnosti absolventů střední odborné školy v praxi konkrétního vzorku konkrétní střední odborné školy ve vztahu k trhu práce, požadavkům zaměstnavatelů a sociálních partnerů na vzdělávání žáků.

V teoretické části je vysvětlena metodika sběru dat a zmíněny strategické dokumenty pro oblast vzdělávání.

Praktická část je rozdělena na tři části. V první je uveden rozhovor s ředitelem školy o profilu absolventa, druhá je orientována na absolventy školy, jejich uplatnění v praxi, využití a uplatnění kompetencí, které nabyli studiem vybrané střední školy. Řešena je též úspěšnost při hledání zaměstnání a průběh přijímacího pohovoru. Ve třetí části je zjišťováno u sociálních partnerů školy, jak probíhá spolupráce se školou, jak mohou a mají-li možnost sociální partneři ovlivnit obsah a rozsah probíraného učiva.

Hlavním cílem práce je analýza efektivity vzdělávání střední odborné školy pro praxi porovnáním všech částí praktické části bakalářské práce.

Annotation

This thesis is focused on mapping the real employability of graduates of secondary vocational schools using an actual sample of a specific secondary school in relation to the labor market, needs of employers and social partners in the education of pupils.

The theoretical part explains the methodology of data collection and mentions strategic documents for education.

The practical part is divided into three parts. The first is an interview with the director of the school about a graduate's profile, the second is aimed at graduates of the school, their employability, use and application of the competences acquired by studying selected high school or job search success rate and job interview. The third part of the thesis deals with the cooperation of the school and its social partners, and what are the social partners' possibilities in terms of their influence on the curriculum, if any.

The main objective is to analyze the effectiveness of vocational education for the real life by comparing all parts of the practical parts.

Klíčová slova

Uplatnitelnost absolventů, sociální partneři, spolupráce sociálních partnerů se školou, nezaměstnanost absolventů, odborné vzdělávání, ŠVP, RVP, ISCED.

Keywords

Employability of graduates, social partners, cooperation of social partners with school, graduate unemployment, vocational training, SEP, FEP, ISCED.

Obsah:

Obsah:	1
1. Úvod.....	2
2. Cíl bakalářské práce.....	4
3. Charakteristika školy	5
4. Vedení školy	8
4.1. Ředitel školy	8
4.2. Metodika výzkumu	8
4.3. Rozhovor s ředitelem školy	8
4.4. Závěr	11
5. Absolventi	13
5.1. Kompetence absolventů.....	13
5.2. Metodika výzkumu	18
5.3. Analýza a zpracování dat.....	19
5.4. Závěry	29
6. Sociální partneři	33
6.1. Sociální partneři školy	34
6.1.1. Získávání sociálních partnerů	35
6.2. Metodika výzkumu	36
6.3. Analýza a zpracování dat.....	36
6.4. Závěry	38
7. Nezaměstnanost absolventů.....	40
8. Úřad práce.....	41
8.1. Obecné informace	41
8.2. Získané informace.....	41
8.3. Závěr	42
9. Analýza a porovnání	43
10. Závěr	46
11. Použitá literatura	47
12. Seznam tabulek	49
13. Seznam příloh	50

1. Úvod

Jedním z předpokladů pro dobře fungující odborné vzdělávání je vytvoření funkčních vazeb školy s okolním sociálním a pracovním prostředím. Školský zákon zvýrazňuje tuto potřebu v ustanoveních, která umožňují tzv. sociálním partnerům ovlivňovat cíle a obsah vzdělávání nejen na národní úrovni (při tvorbě a schvalování RVP a strategických dokumentů rozvoje vzdělávání, zvl. odborného), ale (a to zejména) na úrovni regionální při přípravě a realizaci ŠVP ve spolupráci s dalšími partnery školy (orgány místní správy, občanskými sdruženími, společenskými organizacemi apod.).¹

V systému českých středních škol mají své místo střední odborné školy a střední odborná učiliště, která vzdělávají své žáky po stránce teoretické a praktické. Praktické vzdělávání probíhá na školních pracovištích, kde žáci získávají základní dovednosti a návyky. V posledním ročníku vzdělávání stále více odborných škol přistupuje k modelu vzdělávat své žáky prostřednictvím sociálních partnerů, kde si žáci v reálném provozu ověří své teoretické poznatky, upevňují je a zdokonalují.

Takto jsou budoucí absolventi připravováni pro vstup na trh práce, kde se po svém absolutoriu ocitají, a musí dokládat svým budoucím zaměstnavatelům, čemu se v průběhu své přípravy na střední škole naučili.

Se sociálními partnery je počítáno i při přípravě kurikulárních dokumentů. Díky spolupráci s nimi může škola zařadit nebo rozšířit aktuálně důležité oblasti z oboru, případně omezit nebo odstranit problematiku zaostávající nebo zastaralou.

Střední škola nemůže připravit na všechny situace, které mohou v reálném životě absolventů nastat, ale měla by přechod ze vzdělávacího období do období reálného pracovního života co nejvíce zmírnit.

Bakalářská práce porovnává dostupné teoretické dokumenty školy s reálnou situací zjištěnou na Úřadu práce ČR, mezi absolventy a sociálními partnery školy. Formou dotazování se autor snaží zachytit skutečný stav ukončeného vzdělání

¹ Manuály a metodika pro tvorbu ŠVP: Metodika tvorby ŠVP SOŠ a SOU [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/320/>

reflektovaný samotnými absolventy versus cíli, jež si škola sama vytyčuje v oficiálních dokumentech.

2. Cíl bakalářské práce

Tato bakalářská práce se zaměřuje na zmapování uplatnitelnosti konkrétního vzorku absolventů konkrétní střední odborné školy ve vztahu k trhu práce.

Hlavním cílem práce je ověřit, s jakým vybavením vědomostí a dovedností vstupují tito absolventi do praxe, je-li pro ně snadné uplatnit se na trhu práce.

V teoretické části jsou popsány klíčové kompetence absolventa a metody, jak byly zjišťovány údaje použité v analytické části. Dále je definován pojem sociálního partnerství.

Praktická část práce je rozdělena na dva oddíly. Výzkum mezi absolventy tvoří první část, druhou tvoří výzkum mezi sociálními partnery školy.

Dalším cílem práce je nastavení mechanismů školy ke zjišťování uplatnitelnosti jejích absolventů na trhu práce. Taková statistika na zkoumané střední škole v současnosti neexistuje, ačkoli by taková data byla přínosná, a to z pohledu vyhodnocení plnění klíčových kompetencí žáků a též cílů vzdělávání. Druhým důvodem, proč by taková statistika měla existovat, je fakt, že tyto údaje lze použít v případě prezentace školy směrem k novým žákům prvních ročníků.

3. Charakteristika školy

Bakalářská práce se zabývá konkrétní střední školou na území hlavního města Prahy. Tato škola poskytuje podle své vzdělávací nabídky obory vzdělávání ISCED3A – střední vzdělání s maturitní zkouškou, ISCED3C – střední vzdělání s výučním listem tříleté a ISCED4A – dvouleté nástavbové studium zakončené maturitní zkouškou hodnocené podle mezinárodní klasifikace ISCED-97. Oficiální název této vzdělávací instituce je Střední škola – Centrum odborné přípravy technickohospodářské, zkráceně SŠ-COPTH. Pro mnohé uživatele je však oficiální zkratka příliš dlouhá, a tak je v praxi ještě krácena na COPTH. Pro označení školy bude v bakalářské práci užíváno právě toto označení.

Střední škola – Centrum odborné přípravy technickohospodářské byla založena v roce 1950 jako Středisko pracujících dorostu při ČKD Stalingrad v prostoru pražských Vysočan, jejichž značnou část zaujímal právě podnik ČKD se svými četnými provozy. Od roku 1957 byla škola začleněna pod ČKD Stalingrad.

V průběhu druhé poloviny 20. století docházelo k různým reformám školství a učňovského školství. Toto zařízení se pod vlivem školských reforem rozrůstalo až na komplex pěti různých učilišť označených čísly 1 – 5, přispěly k tomu též požadavky patronátního ČKD.

Název Centrum odborné přípravy nese od roku 1994, kdy byla taková centra zakládána. V rámci uvedené školy šlo po rozdělení komplexu škol (části 1 – 5) o část technickou. Vlivem optimalizace školství došlo v roce 1996 ke sloučení se střední školou obchodního zaměření a škola získala do svého názvu přívlastek „technickohospodářské“.

Od března roku 1994 je škola zařazena v systému fakultních škol Univerzity Karlovy v Praze a jejím zřizovatelem je od roku 2001 Magistrát hlavního města Prahy.

Jak již plyne z názvu, je poskytováno vzdělávání ve více oborech. Konkrétně jde o čtyři velké oblasti vzájemně nesourodých oborů.

„Výuka elektrotechnických oborů, chemických oborů a oborů pro opravárenství probíhá v areálech Poděbradská 1 nebo Poděbradská 12, které mají velmi dobré

umístění pro pražské žáky (metro, tramvaj, autobusy), tak i pro žáky dojíždějící z okolí Prahy (škola je proti nádraží ČD - Praha Libeň).“²

Tato bakalářská práce bude reflektovat stav na části elektrotechnické, která v rámci celé školy tvoří téměř uzavřenou jednotku.

„Obory vzdělání pro elektrotechniku mají velmi pestrou škálu zaměření na slaboproudou i silnoproudou elektrotechniku. Jejich absolvováním získají žáci teoretické znalosti i praktické dovednosti při práci s instalacemi elektrického vedení v domech i průmyslových provozech, kontrole a měření elektrospotřebičů či jednotlivých součástí. Proniknou do tajů výroby plošných spojů, servisu výpočetní a kancelářské techniky, chladírenských a klimatizačních zařízení, číslicové a regulační techniky, zabezpečovacích systémů a dalších specifik elektrotechnického průmyslu. Žáci získávají v průběhu 3. a 4. ročníku praktické zkušenosti na provozních pracovištích spolupracujících firem.“³

Většina vzdělávacích programů je čtyřletá, zakončena maturitní zkouškou, menšina je tříletá zakončena závěrečnou zkouškou. Pro absolventy tříletých oborů je určeno nástavbové studium zakončené maturitní zkouškou. Lze studovat ve formě denní, nebo kombinované – při zaměstnání, kdy zaměstnaní navštěvují školu v tak zvaných konzultačních dnech.

„Předmětem činnosti školy je komplexní vzdělávací nabídka na vysoké odborné úrovni. Škola zajišťuje širokou škálu možností získat kvalifikaci v oborech vzdělání středních odborných škol a středních odborných učilišť, v nástavbovém studiu absolventů, vzdělávání dospělých (rekvalifikace, kvalifikační a inovační kurzy apod.). V průběhu minulých let byly vybudovány moderní výukové prostory, dílny, učebny, laboratoře vybavené špičkovými a v některých oborech unikátními učebními pomůckami, měřicí a diagnostickou technikou i progresivními technologiemi. Samozřejmostí jsou i učebny výpočetní techniky vybavené moderními multimediálními počítači připojenými k internetu.

² Střední škola - Centrum odborné přípravy technickohospodářské: O naší škole [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.coph.eu/o_nasi_skole

³ Střední škola - Centrum odborné přípravy technickohospodářské: O naší škole [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.coph.eu/o_nasi_skole

V roce 2011 bylo v COPTH vybudováno Centrum environmentální výchovy orientované na popularizaci úspor energií a jejich obnovitelných zdrojů. Je určeno především pro učitele a žáky základních a středních škol, ale slouží také odborné i laické veřejnosti.

Hlavním cílem Centra odborné přípravy je výchova odborníků pro praxi, zejména pro elektrotechniku, potravinářskou a farmaceutickou chemii a automobilní techniku. Tomu je podřízena veškerá činnost učitelů a učitelů odborného výcviku, provozních pracovníků i vedení školy.

Výchovně vzdělávací proces je organizován a řízen s perspektivou tak, aby naši absolventi měli velmi dobrou úroveň, bez problémů našli uplatnění na trhu práce a nesetkávali jsme se s nimi na úradech práce jako s uchazeči o zaměstnání.“⁴

Na svém webu škola seznamuje virtuálního návštěvníka se svým vztahem k odborné veřejnosti takto: „Jsme v trvalém kontaktu s podnikatelskou sférou v regionu (Hospodářská komora, Elektrotechnický svaz český, Svaz zaměstnavatelů v energetice, Pražská energetika, a.s., ELTODO, a.s., Elkas, s.r.o., Zentiva,a.s., Bayer, s.r.o., značkové autoservisy a celá řada dalších) i s úřady práce v hlavním městě Praze a v okolních okresech, a to jednak kvůli úpravám obsahu výuky podle jejich potřeb a zejména pro stanovení takové skladby vyučovaných oborů, aby umístění našich absolventů v praxi bylo co nejlepší.

Většina našich žáků vykonává v reálné praxi i velkou část své odborné přípravy i odborné praxe.“⁵

⁴ Střední škola - Centrum odborné přípravy technickohospodářské: O naší škole [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.coph.eu/o_nasi_skole

⁵ Střední škola - Centrum odborné přípravy technickohospodářské: O naší škole [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.coph.eu/o_nasi_skole

4. Vedení školy

4.1. Ředitel školy

Ředitelem školy je od 1. října 2003 Mgr. Josef Ležal, který do té doby zastával funkci zástupce ředitele pro odborný výcvik, vrchního mistra odborného výcviku a mistra odborného výcviku.

4.2. Metodika výzkumu

Pro získání informací byla použita metoda řízeného rozhovoru. Rozhovor proběhl v únoru 2016 v kanceláři ředitele školy. Se souhlasem odpovídajícího byl celý rozhovor nahrán a následně přepsán. Kompletní znění rozhovoru je součástí příloh. V kapitole číslo 4.3 „Ředitel školy“ došlo k funkčnímu krácení rozhovoru a zároveň k úpravě mluveného proudu řeči do podoby psané se zachováním významu.

Nezkrácená verze rozhovoru je součástí příloh (příloha číslo 1).

V knize Sociologie Antony Giddense se píše, že rozhovor (interview) je jednou z technik získávání informací v sociologickém výzkumu. Není přesná hranice mezi dotazníkem a interview. Dotazník může být strukturovaný, řízený, aby se respondent vyjádřil přesně k dané problematice, nestrukturovaný rozhovor může být velmi volný a dotazovaný může hovořit velice volně o různých aspektech daného tématu. Umožňuje také lepší navázání kontaktu s respondentem, může být méně formální a tazatel může upřesnit znění otázek.

4.3. Rozhovor s ředitelem školy

**Pane řediteli, jak by podle vás měl vypadat profil absolventa oboru
Mechanik elektronik – organizační a výpočetní technika?**

„Když o tom přemýšlím, je jedno, o kterém oboru z naší vzdělávací nabídky budu hovořit. Asi bychom se neměli zaměřovat jen na odbornost. Vzdělání bych rozdělil na tři části. První je odborná věc, o které se mluví, kvůli které naši žáci k nám přicházejí. Druhá stránka je, že jde o maturitní obor, takže jsou důležité i všeobecně vzdělávací předměty. Po maturitě může absolvent pokračovat třeba i na konzervatoři.

A třetí stránkou je, a je to i ve školním vzdělávacím programu, lidský aspekt věci. Musíme nejen vzdělávat, ale i vychovávat.

/.../

Často se uvádí, že žákům chybí základní sociální dovednosti. To je podle mě dané také tím, jakým způsobem se učí občanská nauka, jak se například učí předmět ekonomika v závěrečných ročnících. Dneska už moc nejsou složenky, ale měli jsme žáky nástavbového studia, kteří neuměli vyplnit složenku, obyčejnou poštovní poukázku typu A. Poté jsme si říkali, jak jsou připraveni do života? Nešlo ani o ekonomiku, ale o základní elementární znalosti.

Tyto tři části se přetahují o svůj podíl důležitosti. V porovnání s našimi žáky to významně jednodušší mají třeba gymnazisté. Mají jen dvě složky. Složku všeobecných předmětů, možná i s nějakou drobnou specializací, a složku osobnostní, tedy složku sociálních dovedností. Při srovnatelném počtu hodin tu nenacházíme odbornost jako u našich typů vzdělávání.“

Víte jako vedení školy, jaká je uplatnitelnost našich žáků oboru Mechanik elektronik – organizační a výpočetní technika?

„Samozřejmě nemáme žádná oficiální čísla, nicméně obecně uplatnitelnost je. A je poměrně slušná. Ale už i do Prahy dorazil trend, že se absolventi o sebe musí postarat. Absolventi jsou mnohdy překvapení, že si je k sobě firmy vezmou na zkoušku, na tři měsíce a pak je zase pustí. Anebo si je ponechají.

Domnívám se, že drtivá část těchto našich absolventů, a to opět souvisí se sociálními dovednostmi našich žáků, promarní příležitost, kdy je vysíláme v rámci odborného výcviku do firem, k našim sociálním partnerům. A my jim mnohdy vycházíme vstříc v tom, že si firmu vyberou sami. Myslím si, že když si firmu žák vybral, že ho nějak oslovuje. Tak přeci musí za ten rok udělat všechno proto, aby v té firmě zůstal. To se bohužel neděje. To je zhruba třetina případů. Je to skutečně pouze odhad, protože na to nemáme oficiální čísla, ale díky zpětné vazbě od žáků, se kterými se občas setkávám, se tyto údaje dovím.

Nicméně výtěžnost odborného výcviku by mohla být výrazně větší. Kupříkladu tříletý obor Elektrikář má výtěžnost významně vyšší. Uvedou se tam a nakonec se jich

umístí více než maturantů. Je to také dané tím, že elektrikáři jsou na provozních pracovištích týden a týden se učí ve škole, a maturanti jsou ve firmách dva dny za dva týdny. Firma si maturanty nemůže tolik otestovat a vyzkoušet jako elektrikáře. Tedy jde hlavně o hodinovou dotaci odborného výcviku v posledním ročníku školy. A opět jsme u profilu absolventa, kdy odbornost se dělí na odborné předměty teoretické a odborný výcvik. Takže na naše žáky je toho kladeno velmi mnoho. /.../

Jak škola získává sociální partnery?

Některé partnery máme skutečně letité, deset, patnáct let. Některé firmy se hlásí samy, což je asi největší procento případů. V tuto chvíli mám na stole nabídku dvou, které by měly zájem o spolupráci. A některé firmy si vytipováváme sami a následně s nimi jednáme. Zde asi není jednoznačný návod, jakým způsobem škola získává sociální partnery. Cyklus je nastartovaný.

Po zkontaktování se sociálním partnerem jednáme a hlavně nám jde o tři roviny v rámci dané spolupráce. První je, že firma zabezpečí plnění školního vzdělávacího programu, druhou podmínkou je dodržení pracovní hygieny a podmínek bezpečnosti práce a třetí je komunikace.

Následně se připraví smlouva o spolupráci v takovém stavu, aby co nejméně zatěžovala školu i firmu administrativou.

Pro žáky je také důležité, zda budou i finančně motivováni a odměňováni. Tato oblast jde mimo školu. Pokud se ale žák takzvaně „dívá mistrovi pod ruce“ nebo vykonává činnosti, ze kterých firmě neplyne zisk, nemůže očekávat finanční odměnu. Pokud naopak firmě náš žák zisk přináší, zpravidla bývá ohodnocen.

Mohou sociální partneři ovlivňovat školní vzdělávací dokumenty?

„V současné době existují takzvané oborové rady, které jsou složeny z učitelů odborných předmětů jak teoretických, tak praktických, plus s k nim přichází odborník z praxe. Zpravidla odborník z praxe dává podněty, co se má učit.“

Je podle vás hodinová dotace pro odborný výcvik dostatečná? Nechal byste stávající hodinovou dotaci, nebo byste ji posílil?

„Jednoznačně je hodin pro odborný výcvik málo. Na stranu druhou chápu, že jsou zde i ostatní předměty a profil absolventa je třeba naplnit.“

Ke všeobecným vzdělávacím cílům patří i jazyková vybavenost. V RVP oboru je možnost vyučovat 2 cizí jazyky. Proč toho škola nevyužívá?

„Rámový vzdělávací program na jednu stranu počítá se dvěma jazyky, to je pravda. Doslova říká, že vzdělávání v cizích jazycích navazuje na RVP základního vzdělávání, podle něhož se žáci již vzdělávají ve dvou cizích jazycích, proto je nutno k této skutečnosti přihlédnout. Zde je komplikace v tom, že tentýž vzdělávací dokument předepisuje jazykovému vzdělávání v čtyřletém součtu týdenní dotaci v počtu 10 hodin, ale pro uspokojení tohoto ustanovení bychom potřebovali pro první cizí jazyk hodin 12 a pro druhý cizí jazyk 8 hodin. Tedy dvojnásobek toho, co nám stát předepsal. A to se nám do maximálního počtu hodin za týden nevejde. Dáváme přednost třeba právě odborným předmětům.“

Kde nebo v čem vidíte rezervy školy?

„Rezervy školy spatřuji hlavně v mezipředmětových vazbách. Pociťuji jistou izolovanost některých předmětů, hlavně předmětů humanitního vzdělávání, kde chybí provázanost s předměty odbornými.“

4.4.Závěr

Ředitel školy, Mgr. Josef Ležal, vnímá výsledky vzdělávání na COPTH pozitivně. Je sympatické, že se zamýšlí i nad sociálními zdatnostmi absolventů a uvažuje tak v kontextu úplného rozvoje osobnosti žáka. Je však omezován RVP.

S uplatnitelností absolventů je spokojený, poukazuje však na obecnou sociální zdatnost žáků školy, kdy jim vytýká, že již během středoškolského studia nemyslí na své následné směřování a nevnímají odborné vzdělání a vzdělání u sociálních partnerů

jako příležitost, která by jim mohla pomoci při získání zaměstnání, nebo dokonce toto zaměstnání přímo zprostředkovala.

Pozitivně lze jistě hodnotit i fakt, který z rozhovoru vyplývá, že na školu se sami obracejí sociální partneři, kteří mají zájem o spolupráci na úrovni vedení odborného výcviku přímo v provozech. I sám ředitel Mgr. Josef Ležal toto hodnotí jako důkaz dobré pověsti školy. Škola je též otevřena návrhům odborníků z praxe v oblasti vzdělávání.

Ředitel by požadoval větší hodinovou dotaci odborných předmětů, ale je si vědom nutnosti výuky i předmětů ostatních a zároveň plnění RVP. S tím souvisí též výuka cizích jazyků. Jednoznačně vyplývá, že druhý cizí jazyk nebude zaveden, a to z důvodu, že by se musely snížit hodinové dotace odborných předmětů, což si ředitel školy nepřeje, a dává tak přednost jiné strategii vzdělávání.

V kontextu celkového profilu absolventa školy vidí ředitel COPTH jako záporný fakt nespolečnosti jednotlivých předmětů a složek vzdělávání, to je rezervy v mezipředmětových vztazích. Toto souvisí i s uplatnitelností absolventů na trhu práce, jak bylo řečeno v úvodu této kapitoly.

5. Absolventi

5.1. Kompetence absolventů

Pro potřeby této práce byli osloveni absolventi oboru Mechanik elektrotechnik vzdělávání podle „Školního vzdělávacího programu Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika“.⁶

Tento obor je označen podle mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED-97 kódem ISCED3A. Číslo 3 znamená obory středního vzdělání ukončené maturitní zkouškou (bývalé obory SOŠ a SOU), písmeno A naznačuje, že po absolvování školy zakončené maturitní zkouškou může absolvent pokračovat ve svém vzdělávání na vyšší odborné škole (ISCED5B) nebo vysoké škole (ISCED5A).⁷ Dřívější Klasifikace kmenových oborů vzdělání (KKOV) jej označovala jako úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou dosažené absolvováním oboru s maturitní zkouškou nebo absolvováním nástavbového oboru, písmeno za číselným kódem oboru L.⁸

Podle výše uvedeného školního kutikulárního dokumentu by měli absolventi oboru „být středoškolsky vzdělanými pracovníky mající všeobecné a odborné vzdělání. Jsou schopni provádět kvalifikované servisní práce na elektronických zařízeních a přístrojích v oblasti organizační a výpočetní techniky. Absolventi jsou schopni provést výběr vhodné techniky, její instalaci, uvedení do provozu, kontrolu správné činnosti a opravu v oblasti elektroniky. Jsou schopni provádět servisní péči ve výše uvedené oblasti aplikací elektroniky, informačních technologiích a automatizace. Mají předpoklady uplatnit se i v oblasti opravárenství slaboproudé elektrotechniky, obchodu a logistice těchto oblastí. Po úspěšném absolvování oboru mají předpoklady pro další studium.“⁹

⁶ Školní vzdělávací program 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik: Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Praha, 2010.

⁷ Mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED, dostupné z <http://www.msmt.cz/file/21192/download/>

⁸ Orientace ve vzdělávací soustavě oborů vzdělání středních škol; dostupné z http://www.infoabsolvent.cz/Temata/Download?Soubor=V-7.4.14_Orientace_ve_vzdelavaci_soustave_a_ve_vzdelavaci_nabidce.pdf

⁹ Školní vzdělávací program 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik: Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Praha, 2010.

Klíčové kompetence jsou uvedeny následovně:

„Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolvent byl schopen efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání, tzn., že absolventi by měli:

- ovládat různé techniky učení, umět si vytvořit vhodný studijní režim a podmínky;
- mít pozitivní vztah k učení;
- uplatňovat různé způsoby práce s textem, umět efektivně vyhledávat a zpracovávat informace; být čtenářsky gramotný;
- s porozuměním poslouchat mluvené projevy, pořizovat si poznámky;
- využívat ke svému učení různé informační zdroje včetně zkušeností svých i jiných lidí;
- sledovat a hodnotit pokrok při dosahování cílů svého učení, přijímat hodnocení výsledků tohoto učení ze strany jiných lidí;
- znát možnosti dalšího vzdělávání, zejména v oboru a povolání;
- porozumět zadání úkolu nebo určit jádro problému, získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, popř. různé varianty a zdůvodnit je, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu a dosažené výsledky;
- uplatňovat při řešení problémů různé metody myšlení a myšlenkové operace;
- volit různé způsoby a prostředky vhodné pro splnění jednotlivých aktivit, využívat zkušeností a vědomostí nabytých dříve;
- spolupracovat při řešení problémů s jinými lidmi;
- formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně;
- vyjadřovat se přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat;

- účastnit se aktivně diskuzí, formulovat a obhajovat své názory a postoje;
- zpracovávat běžné administrativní písemnosti, pracovní dokumenty i souvislé texty na běžná i odborná témata;
- dodržovat jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii;
- zaznamenávat písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí;
- vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury projevu a chování;
- pochopit výhody znalosti cizích jazyků pro životní i pracovní uplatnění, být motivován k prohlubování svých jazykových dovedností;
- reagovat adekvátně na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání ze strany jiných lidí, přijímat radu i kritiku;
- stanovovat si cíle a priority podle svých osobních schopností, zájmové a pracovní orientace a životních podmínek;
- posuzovat reálně své fyzické a duševní možnosti, odhadovat důsledky svého jednání a chování v různých situacích;
- ověřovat si získané poznatky, kriticky zvažovat názory, postoje a jednání jiných lidí;
- mít odpovědný vztah ke svému zdraví, pečovat o svůj fyzický i duševní rozvoj, být si vědom důsledků nezdravého životního stylu a závislostí;
- adaptovat se na měnící se životní a pracovní podmínky a podle svých schopností a možností je pozitivně ovlivňovat, být připraven řešit své sociální i ekonomické záležitosti, být finančně gramotný;
- pracovat v týmu a podílet se na realizaci společných pracovních a jiných činností;
- přijímat a odpovědně plnit svěřené úkoly;
- podněcovat práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaujatě zvažovat návrhy druhých;

- přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým;
- jednat odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu;
- dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika), vystupovat proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci;
- jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívat k uplatňování hodnot demokracie;
- zajímat se aktivně o politické a společenské dění u nás a ve světě;
- chápat význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje;
- uznávat hodnotu života, uvědomovat si odpovědnost za vlastní život a spoluodpovědnost při zabezpečování ochrany života a zdraví ostatních;
- uznávat tradice a hodnoty svého národa, chápat jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu;
- mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti a tedy i vzdělávání;
- uvědomovat si význam celoživotního učení a být připraven přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám;
- mít přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru; cílevědomě a zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní a vzdělávací dráze;
- mít reálnou představu o pracovních, platových a jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky a umět je srovnávat se svými představami a předpoklady;

- umět získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak z oblasti světa práce, tak vzdělávání;
- vhodně komunikovat s potenciálními zaměstnavateli, prezentovat svůj odborný potenciál a své profesní cíle;
- znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků;
- číst různé formy grafického znázornění (tabulky, diagramy, grafy, schémata apod.);
- správně používat převádět běžné jednotky;
- aplikovat matematické postupy při řešení praktických úkolů v běžných situacích;
- pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií; využívat internet;
- uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotný.¹⁰

Odborné kompetence absolventa jsou definovány následovně:

„Absolventi jsou v průběhu vzdělávání vedeni tak, aby aplikovali znalosti z elektroniky, diagnostiky závad a dalších souvisejících elektrotechnických disciplín při výkonu pracovních činností. Absolventi by měli:

- dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci
- usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, produktů nebo služeb
- jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje
- ovládá odbornou terminologii

¹⁰ Školní vzdělávací program 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik: Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Praha, 2010.

- orientuje se v technické dokumentaci elektronických zařízení a přístrojů a to i na současných digitálních nosičích
- provede rozbor projevů motorového vozidla s cílem stanovení závady
- stanovuje postupy odstranění závad s využitím manuálů výrobce zařízení
- využívá diagnostické přístroje a volí efektivní technologické postupy
- provádí pravidelnou profilaxi elektronických zařízení a přístrojů
- zná základní druhy elektrotechnických materiálů, jejich použití a vlastnosti
- provádí nastavení a seřízení předepsaných parametrů s následnou kontrolou
- komunikuje a využívá znalostí odborníků při řešení složitých situací s využitím informačních technologií
- provozuje profesní podnikatelskou činnost fyzické i právnické osoby
- jedná v duchu zásad podnikatelské etiky a společenského vystupování.¹¹

5.2. Metodika výzkumu

Výzkumu se zúčastnili absolventi dvou maturitních ročníků, tedy ročníků 2014 a 2015, oboru Mechanik elektrotechnik vzdělávaných podle školního vzdělávacího programu Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Velikost vzorku čítá 32 členů. Toto číslo je ovlivněno faktem, že obsazenost středních odborných škol je limitována demografickou křivkou, tedy nižším počtem žáků v jednotlivých programech vzdělávání.

Respondentům byl předložen dotazník. Aby byl sběr dat respondentům přívětivější, rychle jej mohli zpracovat a odeslat, jde o mladé lidi ve věku 19 – 21 let, byl dotazník zpracován v elektronické podobě pomocí aplikace Disk na portálu www.google.cz. Tento dotazník je uvedený v příloze v tištěné podobě s odkazy, kterou otázkou má respondent pokračovat.

¹¹ Školní vzdělávací program 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik: Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Praha, 2010.

Výhodou takového dotazníku je hlavně vysoká návratnost odpovědí. Pro tuto práci bylo osloveno 40 absolventů a návratnost je 80 %, tedy 32 respondentů se vyjádřilo.

Otázky v dotazníku jsou otevřené, polootevřené, uzavřené a filtrační.

Antony Giddens ve své knize Sociologie uvádí, že otevřené otázky jsou takové, kde nejsou nabídnuty respondentovi alternativy odpovědí. Polootevřené otázky jsou kombinací otázek otevřených a uzavřených, tedy respondentovi jsou nabídnuty alternativy odpovědí a k tomu je přidána otevřená otázka, kde se respondent sám může vyjádřit svou vlastní alternativou. Typická nabízená otevřená odpověď v polootevřených otázkách je *Jiné?* Uzavřené otázky se dělí na oblasti dichotomických a polytomických otázek. Dichotomické otázky nabízejí tázanému možnosti odpovědí ano - ne, muži - ženy apod., polytomické odpovědi jsou výběrové, výčtové nebo stupnicové. V této práci je použita pouze oblast dichotomických otázek, například *V současné době se věnuji oboru (ELEKTRO), který jsem vystudoval na COPTH?* Poslední skupinou otázek, jež byly použity v této práci, jsou otázky filtrační, které mají za úkol vyloučit některé respondenty z otázek, jichž se netýkají. V dotazníku je naznačený přechod na další otázku.

5.3. Analýza a zpracování dat

Dotazníkového šetření se zúčastnili 32 respondenti rekrutovaní z absolventů maturitních ročníků 2014 a 2015 oboru Mechanik elektrotechnik vyučovaných podle školního vzdělávacího programu Mechanik elektronik – organizační a výpočetní technika.

V tabulce 1 je zachycen počet absolventů, kteří zůstali po opuštění střední školy v oboru, kterému se učili na střední škole. Celkem 20 absolventů, což je 62,50 %, pracuje v elektrotechnických firmách, nebo studuje elektrotechniku. To znamená, že vystudovanému oboru na střední škole se absolventi věnují ve své následné kariéře. Pro účely této statistiky nebylo rozlišeno, zda jde o navyšování kvalifikace na „mateřské“ střední škole, a to v oblasti silnoproudé elektrotechniky, či slaboproudé elektroniky se zaměřením na zabezpečovací techniku (toto studium COPTH nabízí absolventům čtyřletých oborů. Jeho principem je, že za 1 - 2 roky studia získají výuční list.

Podrobněji se tomuto věnuje tabulka 4.), o studium na vyšší odborné škole, nebo na škole vysoké. Více než jedna třetina absolventů, absolutně vyjádřeno 12, relativně 37,50 %, se pohybuje mimo oblast svého vzdělání.

tabulka 1 - Počet absolventů v elektrotechnických oborech

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Počet absolventů v elektrotechnické oblasti	20	62,50 %
Počet žáků mimo elektrotechnické oblasti	12	37,50 %
Celkem	32	100,00 %

Tabulka 2 zachycuje rozdělení absolventů na studující, jichž je 11, tedy 34,4 %, pracujících, kterých je 20, což je 62,5 %, a nezaměstnané. Nezaměstnaným je jeden absolvent, to dělá 3,1 %. Opět zachycuje tato tabulka čísla v konečných součtech bez bližší specifikace typu a druhu školy, zaměstnané na hlavní pracovní poměr, zaměstnané dočasně na dohodu o provedení práce nebo osoby samostatně výdělečně činné.

tabulka 2 – Rozdělení absolventů

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Počet absolventů studujících	11	34,4 %
Počet absolventů pracujících	20	62,5 %
Počet absolventů nezaměstnaných	1	3,1 %
Celkem	32	100,0 %

V tabulce 3 je zachycena statistika studujících absolventů. Z tabulky vyplývá, že nejvíce z dotazovaných studujících absolventů školy, více než polovina, konkrétně 54,6 %, pokračuje na COPTH. Rozdělení těchto studentů uvádí následující tabulka 4. Vysokou školu studují 3 absolventi, vyšší odbornou školu se zaměřením na elektrotechniku studuje jeden absolvent, to je 9,1 %. Zcela mimo elektrotechnický obor stojí také jeden absolvent, též 9,1 % dotazovaných absolventů, který navštěvuje jednoletý pomaturitní kurz na jazykové škole.

tabulka 3 - Studující absolventi

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Vysoká škola	3	27,2 %
Vyšší odborná škola	1	9,1 %
Jiná střední škola nebo jazyková škola	1	9,1 %
COPTH	6	54,6 %
Celkem	11	100,0 %

Tabulka 4 je doplňující tabulkou k tabulce 3 a je zde uveden poměr absolventů, kteří si navyšují kvalifikaci na COPTH. Tito žáci si po absolvování 4. ročníku a maturitní zkoušce podali přihlášku ke studiu nematuritního tříletého oboru, jenž je zakončen závěrečnou zkouškou ověřenou výučním listem. Rozdělení těchto absolventů – studentů je 50 % ku 50 %. Tři si zvolili slaboproudý obor Mechanik elektrotechnických zařízení se zaměřením na zabezpečovací techniku, druzí tři si zvolili silnoproudý obor Elektrikář.

V případě slaboproudého oboru mohou takoví absolventi nastoupit do posledního, třetího ročníku, v jehož závěru budou skládat závěrečnou zkoušku. Přijetí do tohoto oboru není podmíněno vykonáním rozdílových zkoušek.

V případě oboru Elektrikář jde o neslučitelný obor s oborem, jenž žáci absolvovali. Přijetí ke studiu je podmíněno složením rozdílové zkoušky a takoví absolventi mohou nastoupit jen do druhého ročníku a navštěvují toto studium dva roky, než mohou vykonat závěrečnou zkoušku. Dva absolventi, kteří navštěvují obor Elektrikář, navštěvují třetí ročník a na konci školního roku 2015/2016 budou skládat závěrečnou zkoušku, jeden navštěvuje druhý ročník uvedeného oboru.

tabulka 4 - Absolventi na COPTH

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Silnoproudý obor	3	50,0 %
Slaboproudý obor	3	50,0 %
Celkem	6	100,0 %

Tabulka 5 mapuje zaměstnané uchazeče. Zde je patrné rozvrstvení takových absolventů na zaměstnance, kterých je naprostá většina, tedy 16, relativně vyjádřeno 80 %, na zaměstnané brigádně či na příležitostný výdělek a na osoby samostatně výdělečně činné - po dvou na každou kategorii, což je 2 x 10 %.

tabulka 5 – Zaměstnaní celkem

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Zaměstnaní	16	80,0 %
Brigády, příležitostný výdělek	2	10,0 %
Osoba samostatně výdělečně činná	2	10,0 %
Celkem	20	100,0 %

Tabulky 6, 7 a 8 jsou doplňkem tabulky 5.

Z dotazníkového šetření dále plyne, že v elektrotechnických oborech je zaměstnáno 12 absolventů ze všech zaměstnaných (tabulka 5), tedy 20, což je 60 %.

Z tabulky 6 plyne, že uvedených 12 absolventů zaměstnaných v elektrooborech je 75 % těch, kteří jsou zaměstnaní na plný úvazek.

Mimo obor svého absolvování pracují 4 absolventi, což je 20 % všech zaměstnaných bez ohledu na druh pracovní smlouvy a 25 % těch, kteří jsou zaměstnáni na plný úvazek.

tabulka 6 - Zaměstnaní na plný úvazek

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Elektrotechnické obory	12	75,0 %
Jiné obory	4	25,0 %
Celkem	16	100,0 %

Absolventi zaměstnaní pouze brigádně se dělí 50 % ku 50 % z pohledu absolvování a uplatnění v elektrotechnice.

tabulka 7 - Zaměstnaní brigádně

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Elektrotechnické obory	1	50,0 %
Jiné obory	1	50,0 %
Celkem	2	100,0 %

Absolventi pracující - podnikající jako osoby samostatně výdělečně činné stojí mimo elektrotechnický obor. Pracují na pozici řidič z povolání.

tabulka 8 - Osoby samostatně výdělečně činné

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Elektrotechnické obory	0	0,0 %
Jiné obory	2	100,0 %
Celkem	2	100,0 %

Tabulka 9 znázorňuje odpovědi na otázku, jak se absolventům hledalo zaměstnání. Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti zaměstnaní na plný úvazek. Většina, absolutně vyjádřeno 10, relativně 62,50 %, odpověděla, že se jim práce hledala snadno. Téměř třetina, 31,25 %, odpověděla, že měla s hledáním zaměstnání mírné komplikace. Pouze jeden respondent, což dělá 6,25 %, odpověděl, že práci – uplatnění, hledal obtížně.

tabulka 9 - Obtížnost hledání zaměstnání

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Snadno	10	62,50 %
S mírnými komplikacemi	5	31,25 %
Obtížně	1	6,25 %
Celkem	16	100,00 %

Tabulka 10 představuje situaci kolem přijímacího pohovoru do zaměstnání po absolvování školy. Jeden absolvent byl přijat bez přijímacího pohovoru, zbývajících 15, tedy 93,75 %, prošlo pohovorem, při kterém 37,5 % muselo prokázat své znalosti a schopnosti, jichž během studia nabyli. Zbývajících 56,3 % zažilo pouze formální pohovor, při kterém dokazovali své znalosti na základě vysvědčení, diplomů a certifikátů.

tabulka 10 - Jak probíhal pohovor do zaměstnání

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Pohovor neprobíhal	1	6,2 %
Pouze formálně a ústně	9	56,3 %
Prakticky	6	37,5 %
Celkem	16	100,0 %

Tabulka 11 představuje zhodnocení, jak využívají absolventi své poznatky ze školy. Ze zaměstnaných respondentů uvedlo 68,75 %, že poznatky nabyté ve škole zcela nebo částečně využívají. Zbývajících 31,25 % uvedlo, že ve svém zaměstnání poznatky nabyté ve škole spíše nebo vůbec nevyužívají. Jde hlavně o respondenty uvedené

v tabulce 5, kteří pracují brigádně nebo jde o osoby samostatně výdělečně činné, jež se v elektrotechnickém oboru nepohybují.

tabulka 11 - Využití poznatků ze školy

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Ano	3	18,75 %;
Částečně ano	8	50,00 %
Spíše ne	3	18,75 %
Ne	2	12,50 %
Celkem	16	100,00 %

V tabulce 12 je zachycena motivace, proč si absolventi COPTH zvolili na konci základní školy právě studium tohoto oboru. Více než polovina všech dotázaných, 59,4 %, odpověděla, že měla zájem o obor. Pod označením jiný důvod, který zvolilo 15,6 %, se skrývá vysvětlení, že respondenty zaujal vzhled školy, vybavení školy, učitelé a další prvky, které měli jako návštěvníci dne otevřených dveří možnost vidět. Dobré jméno školy bylo motivací pro 9,4 % absolventů a motivace starším kamarádem nebo vrstevníky, jež se hlásili ze stejné školy nebo třídy, 12,6 %.

tabulka 12 - Motivace výběru školy

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Dobré jméno školy	3	9,4 %
Zájem o obor	19	59,4 %
Doporučení staršího kamaráda	2	6,3 %
Přihlásilo se nás více ze ZŠ	2	6,3 %
Vybrali rodiče	1	3,1 %
Jiný důvod	5	15,6 %
Celkem	32	100,0 %

Otázku *Naplnilo studium COPTH Vaše očekávání?* Zachycuje tabulka 13. Tři čtvrtiny respondentů hodnotí své studium na COPTH pozitivně. A tento výsledek koresponduje s výsledkem tabulky 22, kde respondenti spokojení se školou COPTH vyjádřili, že by si školu ke svému studiu vybrali opět.

tabulka 13 - Jak naplnilo studium očekávání

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Ano	7	21,9 %
Spíše ano	17	53,1 %
Spíše ne	5	15,6 %
Ne	1	3,1 %
nevím	2	6,3 %
Celkem	32	100,0 %

Tabulka 14 zachycuje hodnocení odborných předmětů, které jsou v průběhu vzdělávání vyučovány. Ze všech respondentů 81,3 % hodnotí odborné předměty teoretického charakteru pozitivně. Varianty spíše nepřínosné a nepřínosné zvolilo 18,7 %. V této negativní kategorii mohou být absolventi, kteří vstupovali na střední školu a ještě nebyli plně rozhodnuti o svém dalším směřování.

tabulka 14 - Hodnocení odborných předmětů

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Velmi přínosné	2	6,3 %
Přínosné	24	75,0 %
Spíše nepřínosné	4	12,4 %
Nepřínosné	2	6,3 %
Ostatní	0	0,0 %
Celkem	32	100,0 %

V tabulce 15 je zachyceno hodnocení odborných činností na odborném výcviku, kam spadá pilování, řezání, rýsování, ale také elektrotechnická činnost v podobě leptání plošných tištěných spojů, jejich osazování elektrotechnickými součástkami, měření elektrických hodnot výrobku, případná diagnostika chyb, jejich odstranění a oživení výrobku. Ze všech respondentů se o těchto činnostech vyjádřilo 90,6 % v míře dostačující nebo spíše dostačující. V možnosti ostatní se skrývají odpovědi tří respondentů, kteří zhodnotili zaměstnání na odborném výcviku negativně. V jejich názorech se vyskytují myšlenky o nepotřebnosti pro jejich další směřování, zbytečnosti a stále dokola se opakujících činnostech, což odporuje principům didaktiky. Co je ale znepokojivé, objevuje se i názor, že činnosti, jež žáci na odborném výcviku provádějí, jsou nedostačující, zastaralé a tedy nepoužitelné.

tabulka 15 - Hodnocení odborných činností na odborném výcviku

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Dostačující	19	59,4 %
Spíše dostačující	10	31,3 %
Spíše nedostačující	0	0,0 %
Nedostačující	0	0,0 %
Ostatní	3	9,4 %
Celkem	32	100,0 %

Tabulka 16 představuje pohled absolventů na praktickou část maturitní zkoušky. Ze všech respondentů se pozitivně o praktické části maturitní zkoušky vyslovalo 84,4 %. Pro 9,4 % absolventů byla praktická maturitní zkouška spíše zbytečnou. V položce ostatní se skrývají dva názory. Praktická maturitní zkouška byla příliš jednoduchá a druhý názor by se dal připojit k pozitivním ohlasům. Respondent uvádí, že pro jeho další směřování byla praktická část maturitní zkoušky nedůležitá a nepotřebná, nicméně uznává, že pro kolegy, kteří zůstali v oboru, může být tato zkouška důležitá.

tabulka 16 - Pohled na praktickou část maturitní zkoušky

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Důležitá	17	53,1 %
Spíše důležitá	10	31,3 %
Spíše zbytečná	3	9,4 %
Zbytečná	0	0,0 %
Ostatní	2	6,2 %
Celkem	32	100,0 %

Tabulka 17 zachycuje komplexní náhled na vzdělávání na absolvované škole. K dispozici byla čtyřstupňová škála, kde číslem jedna je označena možnost velmi dobrá, číslem čtyři je vzdělávání na škole hodnoceno jako zcela nedostačující. Pokud zprůměrujeme hodnocení, vyjde hodnota 2,00. Tuto hodnotu již naznačuje uvedená tabulka, kdy hodnotou 2 hodnotilo vzdělávání na škole 65,6 % respondentů. Naopak stupněm zcela nedostačující hodnotil jeden absolvent. Opět jde o respondenta, který se pohybuje mimo obor elektrotechniky.

tabulka 17 - Hodnocení školy (kompletní náhled na školu)

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Velmi dobré	6	18,8 %
Dobré	21	65,6 %
Nedostačující	4	12,5 %
Zcela nedostačující	1	3,1 %
Celkem	32	100,0 %

Absolventům nabízí škola vzdělání v oblasti tzv. Vyhlášky 50, tedy vyhlášky 50/1978 Sb. Českého úřadu bezpečnosti práce a Báňského úřadu ve znění pozdějších předpisů.¹² Tato vyhláška udává podmínky pracovníkům v elektrotechnice. Základním paragrafem je paragraf 5, který si absolventi mohou splnit po úspěšném vykonání maturitní zkoušky. Tuto možnost využilo pouze 43,8 %.

tabulka 18 - Vyhláška 50

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Absolvoval jsem	14	43,8 %
Neabsolvoval jsem	18	56,3 %
Celkem	32	100,0 %

Přestože je škola zaměřena odborně, i tak jde o obor zakončený maturitní zkouškou, tudíž musí být vyučovány také všeobecně vzdělávací předměty, jež se ve státní části maturitní zkoušky také vyskytují. Tabulka 19 mapuje, jak absolventi tyto předměty vnímají.

Byly jim nabídnuty předdefinované odpovědi, z nichž 25 dotazovaných uvádí, že jich je dostatečné množství, ale pouze 20 vnímá všeobecně vzdělávací předměty jako důležité.

Důležitost a nedostatečný hodinový rozsah vnímají 2 absolventi, tedy 6,3 %. Jako nedůležité, jejichž hodiny by alespoň zčásti měly být přesunuty ve prospěch odborných předmětů, vnímá tyto předměty 5 absolventů, tedy 15,6 %.

tabulka 19 - Všeobecně vzdělávací předměty

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Důležité a v dostatečném množství	20	62,5 %
Důležité a v nedostatečném množství	2	6,3 %
Nedůležité, více odborných předmětů	5	15,6 %
Nedůležité, ale zachoval bych je	5	15,6 %
Ostatní	0	0,0 %
Celkem	32	100,0 %

¹² Odborný portál pro zájemce o školení Vyhlášky 50/78 Sb., dostupné z <http://www.vyhlaska50.cz/>

Tabulka 20 zachycuje spokojenost absolventů s jazykovým vzděláváním na COPTH. Současný stav, kdy žáci mají hlavního jazyka 3 hodiny za týden, by ponechalo 9 absolventů. Nutnost navýšení počtu hodin hlavního jazyka navrhuje 12 absolventů, tedy více než třetina. Jazykové vzdělávání by o další jazyk rozšířilo 7 absolventů.

V možnosti „ostatní“ se objevily odpovědi, které navrhovaly volbu jazyka nebo jeho změnu, případně povinné dva jazyky a třetí volitelný.

Pod pojmem hlavní jazyk se rozumí v souladu s RVP jazyk, který žáci studovali již na základní škole. Jeho změna na středním stupni vzdělávání není možná. Pokud žák přijde se dvěma cizími jazyky, potom se hlavním jazykem rozumí ten, kterému se žák učí déle.

tabulka 20 - Jazyková vybavenost

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Jeden; současný stav	9	28,1 %
Jeden; navýšení počtu hodin	12	37,5 %
Jeden; snížení počtu hodin	1	3,1 %
Dva	7	21,9 %
Ostatní	3	9,4 %
Celkem	32	100,0 %

V tabulce 21 je zachycen pohled na absolvování odborného výcviku ve 4. ročníku u sociálních partnerů školy. Jako přínosné pro své další směřování jej hodnotí 84,4 % všech dotazovaných respondentů. Dvěma z výše uvedených byla po absolvování školy nabídnuta pracovní smlouva na plný úvazek. Všichni, kterým praxe u sociálních partnerů přišla zbytečná nebo nepřínosná, se nepohybují v elektrotechnice.

tabulka 21 - Odborný výcvik u sociálních partnerů školy

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Přínosné	27	84,4 %
Zbytečné, nepřínosné	3	9,4 %
Ostatní	2	6,2 %
Celkem	32	100,0 %

Tabulka 22 plně koresponduje s tabulkou 13. COPTH by opět volila více než polovina všech dotázaných respondentů, čtvrtina se vyjádřila, že neví, zda by tak ještě jednou učinila. Podíváme-li se podrobněji na tuto kategorii, polovina z těchto respondentů pracuje buď brigádně, nebo jsou osobami výdělečně činnými, jak již bylo

popsáno výše, nezabývají se elektrotechnikou, anebo studují na jiné střední škole nebo jazykové škole. Sedm respondentů by si tuto školu znovu nevybralo. Pokud se podíváme na jejich další směřování dále, 4 se nepohybují v elektrotechnice, u nich není taková odpověď překvapením. Ze zbývajících tří negativně odpovídajících respondentů jsou dva, kteří jsou zaměstnáni na plný úvazek, a jeden, který si zvyšuje kvalifikaci přímo na COPTH v oboru Elektrikář.

tabulka 22 - Opětovné absolvování COPTH

	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota</i>
Vybral	17	53,1 %
Nevybral	7	21,9 %
Nevím	8	25,0 %
Celkem	32	100,0 %

5.4. Závěry

Na základě výsledků výše uvedených tabulek lze konstatovat, že absolventi COPTH ve většině případů neopouštějí vystudovaný obor na střední škole. Věnují se mu nejvíce ve svém následném zaměstnání, dále také v dalším studiu, a to jak na jiném typu středoškolského studia, tak na dalším stupni vzdělání.

Absolventi, kteří opustili elektrotechniku, v současné době pracují jako řidiči z povolání, věnují se politice, pracují u bezpečnostních služeb, nebo se věnují studiu cizích jazyků.

Dále vyplývá, že škola téměř nemá nezaměstnané absolventy. Ve zkoumaném vzorku je pouze jeden takový případ, navíc tento řádně neukončil střední školu maturitní zkouškou. Všichni ostatní našli své uplatnění v následujícím studiu, nebo nastoupili svou pracovní kariéru. S tím souvisí i fakt, že COPTH má v systému středních škol své místo, protože většina absolventů získala zaměstnání snadno. Pouze jeden respondent odpověděl, že mu získání zaměstnání činilo značné obtíže. Uvedená skutečnost může být způsobená i faktem, že dotazovaný nehledal práci v oboru, COPTH by si znovu nevybral pro svá středoškolská studia a pro obor nebyl od začátku dostatečně motivován.

Jisté rezervy lze vnímat v přípravě žáků na pohovor do zaměstnání. 93,8 % absolventů se podrobilo různým typům přijímacího pohovoru. Z pohledu autora, který též zná strukturu výuky na COPTH, nejsou žáci na zvládnutí pohovoru školou

připravování, jsou vybaveni „pouze“ odborně. Jinými slovy na toto upozorňuje ve svém rozhovoru i ředitel školy.

Z analýzy dat je patrné, že dle samotných absolventů škola dobře připravuje na následnou kariéru. 68,75 % uvádí, že využívají poznatků nabytých na COPTH.

Pro školu i její budoucnost je jistě zajímavé, že nadpoloviční většina respondentů v době vstupu na střední školu byla motivována zájmem o obor. Znovu se tak potvrzuje, že škola má své místo v systému středních odborných škol.

Velmi kladně jsou též hodnoceny odborné předměty. 81,3 % absolventů je vidí jako přínosné. Zajímavé též je, že 90,7 % vnímá jako dostačující odborné činnosti na odborném výcviku. COPTH by se ve svém strategickém plánování jistě měla zabývat odpovědí, v níž je uvedeno, že činnosti během odborného výcviku jsou zastaralé, v praxi nepoužitelné a opakující se.

Další otevřenou otázkou, jíž se respondenti zabývali, byl vztah k předmětům, k nimž měli nějaký vztah. Byly vyplněny ty předměty, které žáci – absolventi hodnotili v pozitivním smyslu slova. Vyjma jednoho respondenta, který napsal, že ho zaujaly všechny předměty, odpovědělo 31 respondentů v průměru 2,48 předmětu. Celkem tedy bylo uvedeno 79 odpovědí, přičemž se některé předměty samozřejmě opakovaly. Absolventi volili z předmětů, které měli možnost studovat po celou dobu jejich studia na COPTH. Z uvedeného počtu vyplývá, že byli tací, kteří napsali jeden předmět, ale také tací, jejichž počet předmětů byl 5.

23 respondentů, 71,9 %, uvedlo alespoň jeden odborný předmět svého oboru, jemuž se učili na teoretické výuce. Celkem se odborné elektrotechnické předměty objevily 42 krát.

11 respondentů, 34,4 %, uvedlo v kombinaci s ostatními předměty i odborný výcvik ve školních dílnách nebo u sociálních partnerů.

Kombinaci odborného výcviku a oborových odborných předmětů uvedlo 8 respondentů. Pokud bychom sečetli hlasy pro odborné elektrotechnické předměty a odborný výcvik, během něhož si žáci osvojují teoreticky nabyté poznatky, dospěli bychom k číslu 53.

Pouze předměty všeobecně vzdělávací zaujaly 3 respondenty, 9,4 %. Z těchto respondentů je jeden úplně mimo obor svého vzdělání a dva odpověděli, že se pohybují v oboru svého vzdělání.

Nejčastěji se opakujícím kladně hodnoceným odborným předmětem byl předmět elektronika. Tento vyučuje nejzákladnější zákonitosti, které se dále uplatňují ve všech dalších navazujících předmětech a samozřejmě i v odborném výcviku. Elektroniku nezávisle na sobě uvedlo 12 respondentů ze 32 dotazovaných. Následně se objevuje právě odborný výcvik s četností odpovědí 11. Z uvedeného vyplývá, že žáci, tudíž nyní absolventi, nepodceňují práci v odborném výcviku a je to také jeden z důvodů, proč nastoupili středoškolské studium na COPTH.

Naproti tomu absolventi nepodceňují ani jazykové vzdělávání a vzdělávání ve všeobecně vzdělávacích předmětech. Nicméně tyto předměty nebyly hlavním důvodem, proč studovali střední odbornou školu, ačkoli se objevily celkem ve 26 odpovědích.

Zkoumáme-li důvody, proč respondenti uvedli právě tyto předměty, dospíváme k odpovědi, že se absolventi zabývali či zabývají informačními technologiemi nebo již v době svého středoškolského studia jevíli zájem o obor, tudíž je vnímali jako důležité. Nutnou složkou hodnocení daného předmětu je též osoba učitele, který sehrává významnou motivační roli při studiu nejen předmětů všeobecně vzdělávacích, ale též, v jednom případě, předmětů oborově odborných.

Zajímavou zprávou pro školu je, že ze statistiky vyplývá, že učitelé odborných předmětů nehrají ve vnímání studentů významnou motivační roli, nedochází tak k podpoře vnitřní motivace studentů, která souvisí se zájmem o obor.

Lze tedy konstatovat, že skladba předmětů je žáky vnímána pozitivně. Objevuje se fenomén pozitivního vnímání všeobecně vzdělávacích předmětů u absolventů, kteří v současné době opustili obor, nadále se mu nevěnují a pohybují se v jiných oblastech, například ve studiu jazyků, politice, atp. Je samozřejmé, že jim odborného vzdělání poskytnutého COPTH není potřeba.

Také celkové školy je velmi pozitivní. 84,4 % absolventů hodnotí COPTH jako velmi dobré nebo dobré. Zbývající procenta hodnotí vzdělání jako nedostačující nebo zcela nedostačující. Jedná se o absolventy pracující či studující mimo obor, jejich potřeba jiného středoškolského vzdělání je tedy pochopitelná.

Dalším námětem pro školu by po analýze výsledků mohla být též změna systému výuky cizích jazyků. V současné době škola nabízí jeden cizí jazyk vyučovaný v dotaci 3 hodiny týdně. Absolventi jednoznačně poukazují na požadavek navýšení počtu hodin cizího jazyka, nebo dokonce na výuku dvou cizích jazyků. V rámci ŠVP by jakákoliv změna byla komplikovaná, ale ne nemožná. Škola by se touto skutečností mohla následně prezentovat před širokou veřejností a jistě by tak stoupla její prestiž. Vzdělává v odborné technické oblasti a připravila by i v oblasti znalosti cizích jazyků, což by jistě sehrálo významnou roli na trhu práce.

Kladně je též vnímána výuka odborného výcviku v reálném prostředí sociálních partnerů školy.

6. Sociální partneři

Sociální partnerstvím se označuje mnoho aktivit, jež probíhají mezi školami a dalšími různými institucemi. Mezi tyto instituce patří například „představitelé obce a regionu, zaměstnavatelé, profesní asociace a sdružení, úřady práce, vyšší odborné a vysoké školy, Hospodářská komora ČR a její regionální a oborové složky, instituce veřejné správy, místní instituce, rodiče žáků apod.“¹³

„Při vytváření vzájemných vazeb školy s jejím okolím je třeba vnímat sociální partnerství jako průběžně se přizpůsobující proces, na který nelze aplikovat nějaká jednotná a striktní pravidla. Je potřebné také počítat s tím, že představy jednotlivých sociálních partnerů mohou být často velmi rozdílné a nebudou, bez vysvětlujícího dialogu se školou, v plném souladu se všemi cíli vzdělávacího programu. Zatímco pro rodiče bude např. důležité, aby forma a zaměření vzdělávacího procesu byly v souladu s jejich představami i schopnostmi žáka, pro zaměstnavatele budou rozhodující výsledky vzdělávání a možnosti uplatnění absolventů v konkrétním pracovním prostředí.“¹⁴

„Sociální partnerství zaměstnavatelů se školami zahrnuje širokou škálu aktivit. Ukazuje se, že obvykle jde o dlouhodobou nebo střednědobou (spíše než jednorázovou) spolupráci, zahrnující např. podíl zaměstnavatelů na vytváření ŠVP a definování požadavků na odborné kompetence žáků, účast na odborném výcviku žáků (např. zajišťování praktické výuky v reálném prostředí), spolupráce s učiteli (např. jejich další vzdělávání), zapojení do získávání odborných dovedností a kompetencí spojených s orientací na pracovním trhu (např. poskytování odborné praxe, brigád nebo zaměstnání po absolvování studijního programu).

Dalším (a často nezanedbatelným) přínosem je pro školu možnost pořídit nové moderní přístroje, stroje a zařízení, díky kterým může zajistit přípravu žáků v souladu s vývojem nových technologií. Tyto možnosti většinou školy nemají, často využívají

¹³ CHVÁTALOVÁ, Lenka, HORSKÁ, Viola (ed.). *Sociální partnerství očima zaměstnavatelů: sborník příkladů dobré praxe : spolupráce sociálních partnerů a středních odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87063-81-1

¹⁴ KAŠPAROVÁ, Jana. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. 1. upr. vyd. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87652-05-3.

zastaralé technologie a nemohou svým žákům nabídnout praktickou zkušenost s moderní technikou, s níž se budou setkávat v praxi. V důsledku toho mohou být absolventi škol znevýhodněni na trhu práce, protože si neosvojí potřebné návyky práce s novými přístroji a technologiemi. Proto má sledování podmínek sociálního partnerství v odborném vzdělávání a hledání optimálních cest jeho rozvoje velký význam.¹⁵

V souvislosti s touto problematikou se v literatuře můžeme setkat s používáním pojmu sociální partnerství pouze ve smyslu systému spolupráce mezi vzdělávací sférou a zaměstnavatelskou sférou. V případě této práce je uvažován druhý popsáný model, tedy vztah škola – zaměstnavatelé.

6.1. Sociální partneři školy

Jak bylo výše popsáno, sociální partnerem školy se rozumí také zaměstnavatelé, tedy malé, střední nebo větší firmy, u kterých je žák navštěvující poslední ročník školy seznamován s provozní situací v praxi, kde si ověřuje, nakolik bylo jeho studium úspěšné, jaké vědomosti, dovednosti a návyky získal, a tyto vědomosti, dovednosti a návyky nadále upevňuje v reálném prostředí reálného podniku. Tento sociální partner je pro cíl bakalářské práce klíčový, a proto je text uvedený níže zaměřen právě na tuto složku.

Výběr firmy, kde žák absolvuje odborný výcvik v posledním ročníku vzdělávání, je na žáku samotném. Buď si žák vybere z nabízeného seznamu partnerů školy, nebo si může najít vlastní firmu, která splňuje požadavky jeho vzdělávacího programu, aby nedošlo k situaci, že by žák oboru elektrotechnického vykonával studijní praxi mimo obor svého vzdělávání.

Pro firmy z obou uvedených případů se následně vytvoří smlouva mezi školou a podnikem, ve které se specifikuje činnost, již bude žák vykonávat.

Situace v oblasti sociálních partnerů školy je ustálená. Několik let navštěvují žáci posledního ročníku provozy níže uvedených sociálních partnerů, kteří nenabízejí umístění pouze jednoho žáka, ale více žáků najednou.

¹⁵ CHVÁTALOVÁ, Lenka, HORSKÁ, Viola (ed.). Sociální partnerství očima zaměstnavatelů: sborník příkladů dobré praxe : spolupráce sociálních partnerů a středních odborných škol. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87063-81-1

Seznam sociálních partnerů pro uvedený obor:¹⁶

- ASupport - Poděbradská 61; Praha 9
- Continental - Průmyslová 1851; Brandýs nad Labem
- TeryComputer - Na Zlíchově 9; Praha 5
- Haug-land, s. r. o. - Křenova 438/7; Praha 6
- Promopro, s. r. o. - Rubeška 1; Praha 9
- SUMA, spol. s r. o. - Antala Staška 1074; Praha 4
- ASM, spol. s r. o. - Rožmberská 1272; Praha 9
- HQS Praha, spol. s r. o. - Prosecká 59/75; Praha 9
- MSC-NET, s. r. o. - Palackého 143; Český Brod
- HBC Radiomatic - Uherská 632; Praha 9

6.1.1. Získávání sociálních partnerů

Seznam sociálních partnerů školy není rigidním vnitřním dokumentem školy. Může se vyvíjet a měnit s ohledem na situaci v oblasti, v níž vzdělává, nebo na aktuální u sociálního partnera. Škola má své stálé partnery, s nimiž dlouhodobě spolupracuje, avšak se nebrání rozšíření této skupiny, aby se přiblížila moderním trendům ve sledovaném oboru.

Získávání nových partnerů je možné třemi způsoby. Prvním je, že zástupce elektrotechnické firmy sám nabídne škole prostor pro praxi žáků. Takovým případem je kupříkladu firma Continental. Druhým způsobem je, že škola osloví podnik sama se žádostí o možnost praxe pro žáky v posledním ročníku vzdělávání. Třetím způsobem je, že sami žáci navrhnou škole podnik ze svého okolí, kde by bylo možné praxi vykonat. V takovém případě je firma kontaktována příslušnými pracovníky školy a musí být vyjasněné, jaké kompetence, vědomosti a dovednosti by měly být u žáků rozvíjeny a fixovány, aby došlo k naplnění profilu absolventa, jenž je uveden ve Školním vzdělávacím programu.

¹⁶ Vnitřní dokumenty školy platné pro školní rok 2015/2016

6.2. Metodika výzkumu

Zde byla použita metoda dotazníku, kdy byli sociální partneři školy dotazováni s ohledem na cíle této práce. Bylo osloveno 10 sociálních partnerů školy a na dotazník reagovalo 7, což je 70 % oslovených.

Aby byl sběr dat respondentům přívětivější, rychle jej mohli zpracovat a odeslat a nezatěžoval zaměstnance firmy přílišnou administrativou, byl dotazník zpracován v elektronické podobě pomocí aplikace Disk na portálu www.google.cz. Tento dotazník je uvedený v příloze v tištěné podobě s odkazy, kterou otázkou má respondent pokračovat.

Otázky v dotazníku pro sociální partnery jsou otevřené, polootevřené a uzavřené. Podrobná definice pojmu otázek je shodná jako v kapitole 5.2 Metodika výzkumu.

6.3. Analýza a zpracování dat

V dotazníkovém šetření bylo osloveno 10 sociálních partnerů, u nichž aktuálně vykonávají žáci školy praxi. Jde o dlouhodobé sociální partnery školy, proto jejich odpovědi mají větší relevanci, protože mohou porovnávat více žáků za sebou. Vrátilo se 7 dotazníků, což je návratnost 70 %.

Dotazník byl sestaven z dvou uzavřených otázek, kde respondenti hodnotili, čtyř otevřených otázek a jedné polootevřené otázky na závěr.

První otázku, jak hodnotí spolupráci mezi jejich firmou a školou COPTH, měli ohodnotit jako ve škole na číselné škále od 1 do 5, kde jednička je nejlepším hodnocením a pětka nejhorším. Stupněm 1 hodnotilo spolupráci mezi školou a firmou 60 % firem. Stupněm 2 hodnotilo spolupráci 40 % firem. Pokud bychom počítali aritmetický průměr jako ve škole, došli bychom k výsledku 1,4.

Ve druhé otázce měli sociální partneři celkově zhodnotit připravenost žáků COPTH. Hodnocení bylo opět škálou od jedné do pěti stejně jako v předchozí otázce. Na tuto otázku 40 % odpovědělo stupněm 2, 40 % stupněm 3 a 20 % stupněm 4. Průměrnou známku mají žáci 3,6.

Na otázku, za co lze žáky COPTH pochválit, se sešly odpovědi, jež lze rozdělit na dvě části. Na stránku osobnostní a odbornou. Po stránce zručnosti a odbornosti

mohou být žáci pochváleni. Pokud se jim zadá práce, pracují svědomitě, odpovědně a pečlivě. Pokud jde o činnost, se kterou nemají zkušenosti, rychle se zapracují a orientují v problematice. Výrazně méně uspokojivá je ale stránka osobnostní, ze které vyplývá, že žáci jsou „odborníky ve psaní omluvenek a absencí“. Není tomu tak u všech žáků, vždy záleží na jednom každém.

V další otázce měli respondenti zhodnotit, v čem žáci COPTH zaostávají. I v tomto bodě lze sledovat rozdělení na oblasti odbornou a osobnostní. Po stránce odborné jsou výtky od respondentů hlavně na konkrétní problematiku. Vzhledem k širokému poli působnosti všech sociálních partnerů jde o odpověď očekávatelnou. Dalším faktem je, že obor „Organizační a výpočetní technika“ jde velice rychle dopředu a je známou věcí, že výrobky z této oblasti, jež jsou dnes na trhu, jsou po vývojové stránce již zaostalé, překonané nebo zastarávající. Nicméně i zde se objevuje názor, že pokud žáci něco neznají, není problém je to doučit. Po stránce osobnostní si respondenti stěžují opět na odpovědnost, cílevědomost, samostatnost a komunikaci. Za těmito slovy se skrývá to, že žáci bez omluvy nepřijdou na provozní pracoviště a nekomunikují se svými instruktory. Stejně jako v předchozím bodě i zde se objevuje názor, že jde hlavně o jedince, nikoli obecně platný jev, který by se dal generalizovat.

V oblasti konkrétních požadavků, jež musí žáci splnit, když jdou na praxi k sociálním partnerům, se objevují požadavky na základní znalosti z oboru výpočetní techniky, síťové technologie, manuální zručnost, základy elektroniky a práce s hardware i software. Neméně důležitou podmínkou je i pozitivní přístup k práci, zodpovědnost nebo dostavení se na pracoviště podle stanoveného rozvrhu nebo pracovní doby.

Další otázka se týkala možnosti ovlivnění výuky ve škole nebo zásahu do vzdělávacích dokumentů. Dotázaní odpovídali, že buď netuší, jestli taková možnost existuje, nebo že tuto možnost na úrovni vzdělávacích dokumentů rozhodně nemají. Objevil se i názor, že tato možnost je nikoli na úrovni vzdělávacích dokumentů, ale v rovině osobní, kdy zástupce firmy může probrat nějakou problematiku s vyučujícím, se kterým je v kontaktu, a ten to může aktuálně zařadit do svého tematického plánu. Do oficiálního školního vzdělávacího programu se tak tato záležitost ani nemusí dostat. A samozřejmě i zde se objevuje, že pokud žáci nějakou problematiku nezvládají nebo neumí, rády je firmy tomu doučí.

Poslední dotaz byl věnován rovině hypotetické, avšak nikoli nereálné. *Je vaše firma ochotna na základě praxe nabídnout žáku COPTH po absolvování školy pracovní poměr?* Limitujícím faktorem v tomto bodě je velikost firmy a plány na její růst. Některé firmy si zakládají na tom, že jsou malé a nechtějí to měnit. Dalším determinantem je osoba žáka. Pokud bude splňovat odborné a i osobnostní kvality, rády jej firmy, které budou poptávat pracovní sílu, zaměstnají. Pouze v jednom případě se objevuje názor: *“V tuto chvíli jsme již několik takových žáků zaměstnali. Naše zkušenost je bohužel taková, že se jejich výkony a kvalita odvedené práce obvykle brzy výrazně zhorší. Odpověď tedy zní, že bychom si po těchto zkušenostech velmi rozmysleli další investice času a prostředků do těchto žáků.”*

6.4. Závěry

Z uvedeného vyplývá, že sociální partneři jsou velmi důležitou složkou odborného vzdělání absolventů COPTH. Jsou schopni žáka seznámit s technikou, která není na škole dostupná, ukázat jim reálný provoz a učit je pracovní morálce. Samy firmy poukazují na fakt, že v některých případech narážejí na osobnostní nekázeň žáků, která se projevuje jako nedodržování pravidel zaměstnance. Ve firmách není prostor pro to, aby se na tomto typu zdatnosti pracovalo. Naopak se studenti doučí odborné zdatnosti – v tomto typu vědomostí sociální partner může pomoci, velmi často pomáhá a vyplňuje tak mezeru mezi školou a praxí.

Zajímavé je, že ve většině případů firmy praktikující žáky nevnímají jako potenciální nové zaměstnance. Vede k tomu několik důvodů. Jedná se zejména o zaměstnaneckou politiku firmy, kdy není firma schopna neustále nabírat nové zaměstnance. Dalším zmiňovaným důvodem byl právě nezodpovědný přístup jednotlivců k povinnostem vůči zaměstnavateli. Nebylo uvedeno, že by firmy nebyly ochotny zaměstnat z důvodu odborné nedostatečnosti, tu si případně umí doučit samy. Tento fakt lze vykládat i v kontextu slov ředitele školy Mgr. Josefa Ležala, který na osobnostní a sociální rozvoj žáků ve výuce upozorňuje.

Pro školu varující je, že firmy hodnotí celkovou připravenost žáků průměrnou známkou 3,6. (Chápáno škálou hodnocení „jako ve škole“.) Jistě se na této klasifikaci podílí vědomosti žáků, jejich svědomitost a přístup k práci a výsledky jejich práce. Na druhou stranu spolupráci se školou COPTH firmy vnímají jako téměř výbornou,

aritmetický průměr je na úrovni 1,4. Nabízí se odpověď, že v tomto stupni spolupráce nefigurují žáci.

Přesto je důležité na spolupráci se sociálními partnery trvat a věřit, že je v celkovém vzdělanostním profilu žáka nezastupitelná. Ostatně sami absolventi praxi hodnotí jako přínosnou. Nelze však opomenout fakt, že firmy se setkávají s aktivními žáky střední školy, kteří nenesou zaměstnaneckou zodpovědnost a velmi často neuvažují o svém budoucím zaměstnání a chovají se „jako ve škole“, to znamená že mají tendenci povinnosti obcházet. Výsledek, že praxe je přínosná, vytvořili absolventi školy, to je lidé, kteří se již pohybují na trhu práce či na akademické půdě, tudíž si již vyzkoušeli nést zodpovědnost a případně se setkali i s důsledky svého chování. Při zpětném pohledu tak těmto lidem může uvedený fakt názor na důležitost praxe u sociálních partnerů zkreslit.

7. Nezaměstnanost absolventů

Zákon 435/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů nedefinuje pojem uchazeč o zaměstnání – absolvent. Zná pouze věkové kategorie. V původním znění patřili absolventi do kategorie „fyzická osoba do 25 let věku“, v současné době po novelizaci z roku 2008, zákon 382/2008 Sb., je zvýšená péče věnována lidem do 20 let věku, tedy maximálně 2 roky po úspěšném absolvování vzdělávání.

Nezaměstnanost absolventů škol je sledována mj. Národním ústavem pro vzdělávání. Na základě statistik vydává publikaci, ve které shrnuje informace o aktuálním stavu nezaměstnanosti absolventů středního a vyššího odborného vzdělání a mapuje její vývoj na základě srovnání výsledků za předchozí roky.

V této publikaci se setkáváme s pojmem „čerstvý absolvent“, což jsou ti absolventi, jež ukončili své vzdělávání zpravidla v červnu a následující rok v dubnu jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání.

V současné době se připravuje vydání publikace s čerstvými absolventy školního roku 2014/2015.

Mimo právní oblast a oblast spravovanou Úřadem práce se pojem absolvent střední školy běžně rozumí mladý člověk, který řádně ukončil středoškolské vzdělání, a to nejčastěji maturitní zkouškou, případně jinou formou závěrečné zkoušky. Takto pracuje s významem tohoto slova též tato bakalářská práce.

8. Úřad práce

8.1. Obecné informace

Úřad práce České republiky v rámci své působnosti tvoří statistiku nezaměstnaných uchazečů, u nichž sleduje jejich vzdělání podle absolvované školy i oboru vzdělávání.

Celorepublikově lze konstatovat, že nezaměstnanost čerstvých absolventů se ve sledovaném období snižuje. V oboru, jenž je označován kódem 26, tedy vzdělávání v elektrotechnice, telekomunikační a výpočetní technice se nezaměstnanost pohybuje na úrovni 10,3%, což je oproti roku 2014 pokles míry nezaměstnanosti o 2,5%.¹⁷

8.2. Získané informace

Pro uvedenou školu je místně příslušné územní pracoviště Úřadu práce, Krajská pobočka pro hlavní město Prahu se sídlem v Praze 3, Žerotínova 38.

V únoru 2016 byla tato pobočka obeslána žádostí o sdělení evidovaných nezaměstnaných v oboru Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika vyučovaného na COPTH.

Z údajů poskytnutých Oddělením projektů a statistik Úřadu práce ČR vyplývá, že je aktuálně evidováno z celé školy (za všechny vyučované obory) 8 uchazečů o zaměstnání, avšak z absolventů let 2014 a 2015 nebyl žádný ze sledovaného vzorku oboru Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika evidován na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání.

Z analytické části práce však vyplývá, že 1 respondent je nezaměstnaný. Rozdílnost údajů je pravděpodobně způsobena faktem, že uvedený respondent není veden jako uchazeč o zaměstnání na Úřadu práce ČR.

Rozborem výsledků právě jednoho nezaměstnaného respondenta se dozvídáme, že jeho hlavní překážkou pro získání zaměstnání je skutečnost, že nevykonal maturitní zkoušku.

¹⁷ Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2015; dostupné z http://www.infoabsolvent.cz/Temata/Download?Soubor=F-9.0.126_Nezamestnanost_absolventu_skol_se_strednim_a_vyssim_odbornym_vzdelanim__2015.pdf

8.3. Závěr

Z oficiálních statistik Úřadu práce ČR vyplývá, že uplatnitelnost absolventů na trhu práce jakéhokoliv zaměření je velmi dobrá. I bývalí studenti, kteří nejsou zaměstnáni v oboru svého vzdělání, práci mají.

9. Analýza a porovnání

Můžeme konstatovat, že škola výchovné cíle plní, případné nedostatky si uvědomuje a je ochotna na ně reagovat.

„Výchovně vzdělávací proces je organizován a řízen s perspektivou tak, aby naši absolventi měli velmi dobrou úroveň, bez problémů našli uplatnění na trhu práce a nesetkávali jsme se s nimi na úradech práce jako s uchazeči o zaměstnání.“¹⁸

Na svém webu škola seznamuje virtuálního návštěvníka se svým vztahem k odborné veřejnosti takto: „Jsme v trvalém kontaktu s podnikatelskou sférou v regionu (Hospodářská komora, Elektrotechnický svaz český, Svaz zaměstnavatelů v energetice, Pražská energetika, a.s., ELTODO, a.s., Elkas, s.r.o., Zentiva,a.s., Bayer, s.r.o., značkové autoservisy a celá řada dalších) i s úřady práce v hlavním městě Praze a v okolních okresech, a to jednak kvůli úpravám obsahu výuky podle jejich potřeb a zejména pro stanovení takové skladby vyučovaných oborů, aby umístění našich absolventů v praxi bylo co nejlepší.

Po porovnání dílčích závěrů, myšleno kapitol číslo 4 – Vedení školy, číslo 5 – Absolventi, číslo 6 – Sociální partneři, číslo 8 – Úřad práce, lze vyvodit následující.

Slova ředitele školy o vysoké uplatnitelnosti absolventů jednoznačně potvrzují výsledky statistického šetření mezi absolventy, z nichž vyplývá, že absolventi až na výjimky vystudovaný obor neopouštějí. Důkazem tohoto tvrzení je i nulová nezaměstnanost absolventů dle údajů Úřadu práce ČR, ze zkoumaného vzorku je nezaměstnaný jeden. Sociální partneři by se zaměstnání absolventů nebránili, ale kromě jiných okolností, například firma netvoří nové pracovní pozice, uvádějí fakt, že praktikanti COPTH selhávají v oblasti osobní kázně a zodpovědnosti. Tohoto je si vědom též ředitel školy, který na tuto skutečnost při svém rozhovoru s autorem práce upozorňuje.

V této souvislosti lze přemýšlet nejen o jiné skladbě předmětů právě s akcentem na osobnostní a sociální rozvoj žáka, ale i o změně stávající výuky a i o změně přístupu vyučujícího. Tyto změny by byly v kontextu zaběhnutého školního vzdělávacího plánu

¹⁸ http://www.coph.eu/o_nasi_skole

obtížně aplikovatelné, jistě však ne nemožné. Z praktického hlediska by se stávající ročníky musely učit podle neupraveného školního vzdělávacího plánu, ze zákona však lze připravit nové ŠVP pro nově příchozí ročníky. Tím je myšlena skladba předmětů.

Změna výuky na výuku podporující osobnostní a sociální rozvoj žáka a jeho zodpovědnosti může proběhnout téměř okamžitě. Do tohoto procesu se musí zapojit nejen daný vyučující, ale i vedoucí předmětové komise a ředitel školy. Jistou změnu výuky naznačuje ve svých slovech právě i ředitel školy Mgr. Josef Ležal. Jak vyplývá z výzkumu u sociálních partnerů, změnu osobnostních kompetencí žáků, by uvítali i sociální partneři školy.

Sami absolventi uvádějí, že v některých předmětech učitel jako osobnost nesehrál motivační roli. To se týká též odborných předmětů. Změna osobnosti učitele je podmíněna jednak zvědoměním toho, že je kritizovaný, ale i jeho chutí se změnit. Objevuje se tedy nutnost zpětné vazby pro učitele nebo pravidelné supervize.

Během studia žákům osobnostně sociální kompetence možná nepříjdou důležité, ale sami absolventi uvádějí, že třeba ihned při vstupním pohovoru do zaměstnání byli konfrontováni s tím, že nejsou v této oblasti dostatečně připraveni.

COPTH se snaží o kvalitní výuku odborných předmětů. Toto naznačuje i vybavenost školy, do které plynou značné investice. Dle ředitele školy i toto významně přispívá k dobré pověsti. Je samozřejmé, že škola bude mít vůči reálnému provozu vždy jisté rezervy. Proto organizuje v průběhu závěrečného ročníku praxi u sociálních partnerů, kteří jsou schopni studenta odborné zdatnosti doučit. Pro školu jako instituci je tato spolupráce velmi cenná a i samotní absolventi ji hodnotí velmi kladně. Kladné hodnocení zaznívá též na výuku odborných činností na odborném výcviku ve škole.

Z historie, z výzkumu u sociálních partnerů, ze slov ředitele školy i z výzkumu mezi absolventy jednoznačně vyplývá, že si všichni uvedení školy COPTH velmi váží a má tak svou opodstatněnou pozici v systému škol nejen hlavního města Prahy, ale i Středočeského kraje, a to díky strategické poloze budov školy u nádraží Praha Libeň.

Pro podporu spolupráce se sociálními partnery a aktivně se měnící výuku v kontextu reakcí absolventů by škole jistě pomohlo, kdyby pravidelně tvořila přehled uplatnitelnosti absolventů za každý školní rok a mapovala jejich první kroky po absolvování maturitní zkoušky na COPTH. Z příkladů dobré praxe, tedy škol, které

tento přehled tvoří, víme, že se jedná o zajímavou a pro školu prospěšnou zprávu. V současné době COPTH tento přehled nevytváří.

Přes všechna uvedená doporučení i zmíněné nedostatky se jedná o kvalitní střední školu, jejíž absolventi nacházejí na trhu práce uplatnění.

10. Závěr

Hlavním cíle práce bylo na základě analýzy efektivity vzdělávání střední odborné školy zjistit, do jaké míry jsou žáci připraveni pro uplatnění v praxi.

Za tímto účelem byla zvolena Střední škola – Centrum odborné přípravy technickohospodářské v Praze, na níž autor provedl tři různé výzkumy, a to dotazníkové šetření mezi absolventy školních roků 2013/2014 a 2014/2015, dále dotazníkové šetření mezi sociálními partnery školy a řízený rozhovor s ředitelem školy Mgr. Josefem Ležalem. Byl též osloven Úřad práce v Praze, Žerotínova 38.

Sebraná data jednotlivých částí byla statisticky zpracována, byly popsány výsledky a vyvozeny závěry. Závěrečná kapitola je pak věnována postihnutí nejdůležitějších rysů vzdělávání a uplatnění absolventů na trhu práce. Byla též formulována doporučení pro školu.

Práce obsahuje též přílohy, které dokreslují jednotlivé etapy výzkumu, součástí je též seznam použité literatury a jiných zdrojů.

Úvodní část práce je teoretická. Je tvořena popisem vybrané střední odborné školy, jsou vypsány vzdělávací kompetence žáků na základě dostupných strategických dokumentů COPTH. Jsou též definovány pojmy vážící se k metodikám výzkumu.

Mezi zásadní zjištění patří, že absolventi COPTH mají na trhu práce uplatnění, pouze v omezené míře opouštějí ve své následné pracovní kariéře vystudovaný obor na střední škole a jejich zpětné hodnocení absolvované střední školy vyznívá spíše pochvalně.

Během analýzy vyplynul zásadní problém, a to nepřipravenost studentů na úrovni sociální zdatnosti a vnitřní morálky, která se projevuje též jako dodržování pravidel zaměstnavatele, tedy v případě studentů COPTH sociálních partnerů.

Závěrem lze jistě říci, že Střední škola – Centrum odborné přípravy technickohospodářské v Praze je cenným prvkem v rámci odborného vzdělávání v Praze i Středočeském kraji.

11. Použitá literatura

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-720-3124-4.

HOMOLA, Miroslav. *Motivace lidského chování*. Vydání 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1972.

CHVÁTALOVÁ, Lenka, HORSKÁ, Viola (ed.). *Sociální partnerství očima zaměstnavatelů: sborník příkladů dobré praxe : spolupráce sociálních partnerů a středních odborných škol*. Vyd. 1. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87063-81-1.

JEŘÁBEK, H.: *Úvod do sociologického výzkumu. (skriptum)* Praha, Univerzita Karlova 1992; přístupno elektronicky: <http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/jerabek3/jerabek.htm>

KAŠPAROVÁ, Jana. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU: příručka pro uživatele*. 1. upr. vyd. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87652-05-3.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

PETRUSEK, Miloslav. *Teorie a metoda v moderní sociologii*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-706-6799-0.

Školní vzdělávací program 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik: Mechanik elektronik – Organizační a výpočetní technika. Praha, 2010.

KALOUSKOVÁ, Pavla a Jiří VOJTĚCH. : sborník příkladů dobré praxe : spolupráce sociálních partnerů a středních odborných škol [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012, s. 46 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Potreby_zamestnavatele_souhrn.pdf

ÚLOVEC, Martin. Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2015 [online]. In: . s. 49 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/Download?Soubor=F-9.0.126_Nezamestnanost_absolventu_skol_se_strednim_a_vyssim_odbornym_vzdelanim_2015.pdf

Manuály a metodika pro tvorbu ŠVP: Metodika tvorby ŠVP SOŠ a SOU [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/320/>

Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/image/content-management/ISCED%20klasifikace%20vzdelavani.pdf>

Nezaměstnanost absolventů - skupiny oborů vzdělání: Nezaměstnanost absolventů z hlediska úrovně vzdělání a skupin oborů vzdělání [online]. 2015 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-05>

Orientace ve vzdělávací soustavě oborů vzdělání středních škol [online]. Národní ústav pro vzdělávání pracoviště NICM – Centrum kariérového poradenství [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/Download?Soubor=V-7.4.14_Orientace_ve_vzdelavaci_soustave_a_ve_vzdelavaci_nabidce.pdf

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%202641L01%20Mechanik%20elektrotechnik.pdf>

Rodiče vítáni: Poradna: Je stanoven maximální počet hodin v týdnu na SOŠ? [online]. EDUin, o.p.s., 2013 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/poradna-je-stanoven-maximalni-pocet-hodin-v-tydnu-na-sos/>

Střední škola - Centrum odborné přípravy technickohospodářské: O naší škole [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.copth.eu/o_nasi_skole

Zákon, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: . 382/2008 Sb.

Zákon o zaměstnanosti. In: . 435/2004 Sb.

12. Seznam tabulek

tabulka 1 - Počet absolventů v elektrotechnických oborech.....	20
tabulka 2 – Rozdělení absolventů	20
tabulka 3 - Studující absolventi	21
tabulka 4 - Absolventi na COPTH.....	21
tabulka 5 – Zaměstnaní celkem	22
tabulka 6 - Zaměstnaní na plný úvazek	22
tabulka 7 - Zaměstnaní brigádně.....	22
tabulka 8 - Osoby samostatně výdělečně činné	23
tabulka 9 - Obtížnost hledání zaměstnání	23
tabulka 10 - Jak probíhal pohovor do zaměstnání	23
tabulka 11 - Využití poznatků ze školy	24
tabulka 12 - Motivace výběru školy	24
tabulka 13 - Jak naplnilo studium očekávání.....	25
tabulka 14 - Hodnocení odborných předmětů.....	25
tabulka 15 - Hodnocení odborných činností na odborném výcviku	26
tabulka 16 - Pohled na praktickou část maturitní zkoušky	26
tabulka 17 - Hodnocení školy (kompletní náhled na školu)	26
tabulka 18 - Vyhláška 50	27
tabulka 19 - Všeobecně vzdělávací předměty.....	27
tabulka 20 - Jazyková vybavenost	28
tabulka 21 - Odborný výcvik u sociálních partnerů školy	28
tabulka 22 - Opětovné absolvování COPTH	29

13. Seznam příloh

I.	Rozhovor s ředitelem školy.....	P1
II.	Dotazník pro absolventy	P3
III.	Dotazník pro sociální partnery školy	P7

I. Rozhovor s ředitelem školy

Pane řediteli, jak by podle vás měl vypadat profil absolventa oboru Mechanik elektronik – organizační a výpočetní technika?

„Když o tom přemýšlím, je jedno, o kterém oboru z naší vzdělávací nabídky budu hovořit. Asi bychom to neměli zaměřovat jen na tu odbornost, ale já bych to rozdělil na tři části.

První je odborná věc, o které se mluví, kvůli které naši žáci k nám přicházejí. Druhá stránka je, že jde o maturitní obor, takže všeobecně vzdělávací předměty, všeobecné vzdělání. Po maturitě může pokračovat třeba i na konzervatoři. A třetí stránkou je, a je to i ve školním vzdělávacím programu, je i ten lidský aspekt věci. Čili vychovávat, vychovávat, vychovávat. Nejen vzdělávat, ale i vychovávat. Nyní jsme na to absolvovali druhou část šestidenního školení a tam jsme to slyšeli. Pořád slyšíme od podnikatelů, jak neumí jazyky, nejsou vybavení pro to nebo pro ono, ale také slyšíme, že nejsou vybavení sociálně. Že žákům chybí základní sociální dovednosti. To je podle mě dané také tím, jakým způsobem se učí občanská nauka, jak se učí předmět ekonomika v závěrečných ročnících. Dneska už moc nejsou složenky, ale měli jsme žáky nástavbového studia, kteří neuměli vyplnit složenku, obyčejnou poštovní poukázku typu A. Po té jsme si říkali, jak jsou připraveni do života? Tam ani nešlo o tu ekonomiku, ale o základní elementární znalosti.

Tyto tři části se přetahují o svůj podíl důležitosti. V porovnání s našimi žáky to významně jednodušší mají gymnazisté. Mají jen dvě složky. Tu složku všeobecných předmětů, všeobecně vzdělávacích, možná i s nějakou drobnou specializací, a složku osobnostní, tedy složku sociálních dovedností. Při srovnatelném počtu hodin nenacházíme tu odbornost jako u našich oborů vzdělávání.“

Víte, jako vedení školy, jaká je uplatnitelnost našich žáků oboru Mechanik elektronik – organizační a výpočetní technika?

„Samozřejmě nemáme žádná oficiální čísla, nicméně obecně ta uplatnitelnost je. A je poměrně slušná. Ale už i do Prahy dorazil trend, že se absolventi o sebe musí postarat. Absolventi jsou mnohdy překvapení, že si je k sobě firmy vezmou na zkoušku, na tři měsíce, a pak je zase pustí, nebo si je ponechají.

Domnívám se, že drtivá část těchto našich absolventů, a to opět souvisí se sociálními dovednostmi našich žáků, promarní tu příležitost, kdy je vysíláme v rámci odborného výcviku do firem, k našim sociálním partnerům. A my jim mnohdy vycházíme vstříc, že si tu firmu vyberou sami. Myslím si, že když si tu firmu vybral, nějak ho oslovuje, tak musí za ten rok udělat všechno proto, aby v té firmě zůstal. To se bohužel neděje. To je zhruba třetina případů. Je to skutečně pouze odhad, protože na to nemáme oficiální čísla, ale díky zpětné vazbě od žáků, se kterými se občas setkávám, se tyto údaje dovím. Nicméně ta výtěžnost odborného výcviku by mohla být výrazně větší. Kupříkladu tříletý obor Elektrikář má tu výtěžnost významně vyšší u těch firem. Oni se tam uvedou a nakonec se jich umístí více než maturantů. Je to také dané tím, že elektrikáři jsou na provozních pracovištích týden a maturanti dva dny za dva týdny. Firma si maturanty nemůže tolik otestovat a vyzkoušet jako elektrikáře. Tedy jde hlavně o hodinovou dotaci odborného výcviku v posledním ročníku školy. A opět jsme u profilu absolventa, kdy odbornost se dělí na odborné předměty teoretické a odborný výcvik. Takže na naše žáky je toho kladeno strašně moc. A nikdo tohle nechce zohlednit při státní části maturity. Když si gymnázia prohlásí kupříkladu češtinu za ten

svůj hlavní předmět, tak žáci maturují z češtiny ve státní části maturitní zkoušky a pak ještě z češtiny v rámci profilové části maturitní zkoušky. Zatímco naše škola má v profilové části odborný blok, který se skládá ze tří předmětů a plus k tomu ještě odborný výcvik.“

Jak škola získává sociální partnery?

Některé partnery máme skutečně letité, deset, patnáct let. Některé firmy se hlásí samy, což je asi největší procento případů. V tuto chvíli mám na stole nabídku dvou, které by měly zájem o spolupráci. A některé firmy si vytipováváme sami a následně s nimi jednáme. Zde asi není jednoznačný návod, jakým způsobem škola získává sociální partnery. Cyklus je nastartovaný.

Po zkontaktování se sociálním partnerem jednáme a hlavně nám jde o tři roviny v rámci dané spolupráce. První je, že firma zabezpečí plnění školního vzdělávacího programu, druhou podmínkou je dodržení pracovní hygieny a podmínek bezpečnosti práce a třetí je komunikace.

Následně se připraví smlouva o spolupráci v takovém stavu, aby co nejméně zatěžovala školu i firmu administrativou.

Pro žáky je také důležité, zda budou i finančně motivováni a odměňováni. Tato oblast jde mimo školu. Pokud se ale žák takzvaně „dívá mistrovi pod ruce“ nebo vykonává činnosti, ze kterých firmě neplyne zisk, nemůže očekávat finanční odměnu. Pokud naopak firmě náš žák zisk přináší, zpravidla bývá ohodnocen.

Mohou sociální partneři ovlivňovat školní vzdělávací dokumenty?

„V současné době existují takzvané oborové rady, které jsou složeny z učitelů odborných předmětů jak teoretických, tak praktických, plus s k nim přichází odborník z praxe. Zpravidla odborník z praxe dává podněty, co se má učit.“

Je podle Vás hodinová dotace pro odborný výcvik dostatečná? Nechal byste stávající, nebo byste ji posílil?

„Jednoznačně je hodin pro odborný výcvik málo. Na stranu druhou chápu, že jsou zde i ostatní předměty a profil absolventa je třeba naplnit.“

Ke všeobecným vzdělávacím cílům patří i jazyková vybavenost. V RVP oboru je možnost vyučovat 2 cizí jazyky. Proč toho škola nevyužívá?

„Rámový vzdělávací program na jednu stranu počítá se dvěma jazyky, to je pravda. Doslova říká, že vzdělávání v cizích jazycích navazuje na RVP základního vzdělávání, podle něhož se žáci již vzdělávají ve dvou cizích jazycích, proto je nutno k této skutečnosti přihlídnout. Zde je komplikace v tom, že tentýž vzdělávací dokument předepisuje jazykovému vzdělávání v čtyřletém součtu týdenní dotaci v počtu 10 hodin, ale pro uspokojení tohoto ustanovení bychom potřebovali pro první cizí jazyk hodin 12 a pro druhý cizí jazyk 8 hodin. Tedy dvojnásobek toho, co nám stát předepsal. A to se nám do maximálního počtu hodin za týden nevejde. Dáváme přednost třeba právě odborným předmětům.“

Kde nebo v čem vidíte rezervy školy?

„Rezervy školy spatřuji hlavně v mezipředmětových vazbách. Pociťuji jistou izolovanost některých předmětů, hlavně předmětů humanitního vzdělávání, kde chybí provázanost s předměty odbornými.“

II. Dotazník pro absolventy

Dobrý den,

prosím Vás jako našeho bývalého žáka o vyplnění následujícího dotazníku, který bych rád použil jako základ pro výzkum své bakalářské práce s tématem **UPLATNITELNOST ŽÁKŮ STŘEDNÍ ŠKOLY V PRAXI.**

Děkuji za Váš čas a ochotu spolupracovat.

Jan Linger

1. V současné době se věnuji oboru (ELEKTRO), který jsem vystudoval na COPTH:

- ano
- ne

2. V současné době:

- studuji VŠ

Přejděte na otázku č. 3

- studuji VOŠ

Přejděte na otázku č. 4

- studuji jinou SŠ nebo jazykovou školu

Přejděte na otázku č. 5

- studuji COPTH

Přejděte na otázku č. 6

- pracuji - zaměstnání na plný úvazek

Přejděte na otázku č. 7

- nemám stálé zaměstnání (brigády apod.)

Přejděte na otázku č. 12

- jsem nezaměstnaný

Přejděte na otázku č. 12

- Jiné:

3. Jaká je vaše motivace studia vysoké školy? Proč studujete - nestudujete obor ELEKTRO? (uved'te prosím podrobně motivy ke studiu)

-

Přejděte na otázku č. 12

4. Jaká je vaše motivace studia vyšší odborné školy? Proč studujete - nestudujete obor ELEKTRO? (uved'te prosím podrobně motivy ke studiu)

-

Přejděte na otázku č. 12

5. Uved'te důvod studia jiné SŠ po absolvování COPTH.

-

Přejděte na otázku č. 12

6. Jaký obor NYNÍ studujete na COPTH?

- 3 letý obor - slaboproudý
- 3 letý obor - silnoproudý
- 3 letý obor - neelektrického vzdělávání

Přejděte na otázku č. 12

7. Po absolvování COPTH se Vám zaměstnání hledalo:

- snadno
- s mírnými komplikacemi
- obtížně
- Jiné:

8. Je něco, co jste při vstupu do zaměstnání postrádali, co Vás škola "nenaučila"?

Otevřená odpověď respondenta.

9. Jakým způsobem probíhal přijímací pohovor do Vašeho prvního zaměstnání po absolvování COPTH?

- pohovor neprobíhal
- pohovor proběhl pouze ústně, dokládal jsem vzdělání různými vysvědčeními (o maturitní zkoušce, vyhláška 50, řidičské oprávnění atp.)
- pohovor probíhal i prakticky (musel jsem předvést své dovednosti)
- Jiné:

10. Uplatňujete ve svém zaměstnání poznatky nabyté studiem na COPTH?

- ano
- částečně ano
- spíše ne
- ne

Přejděte na otázku č. 12

11. Proč jste podle Vás nezaměstnaný?

Otevřená odpověď respondenta.

Přejděte na otázku č. 12

12. Jaké předměty Vás na COPTH zaujaly. Prosím vypište.

Otevřená odpověď respondenta.

13. Proč Vás zaujaly výše uvedené předměty?

Otevřená odpověď respondenta.

14. Proč jste si vybral studium na COPTH?

- dobré jméno školy
- zájem o obor
- doporučení staršího kamaráda
- přihlásilo se nás více ze zš
- vybrali rodiče
- Jiné:

15. Naplnilo studium na COPTH Vaše očekávání?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne
- nevím

16. Odborné předměty absolvované na COPTH pro mě byly z hlediska mé

budoucnosti:

- velmi přínosné
- přínosné
- spíše nepřínosné
- nepřínosné
- Jiné:

17. Odborné činnosti (na odborném výcviku) např. pilování, zapojování, tvorba plošných spojů atd. byly pro Vás v míře

- dostačující
- spíše dostačující
- spíše nedostačující
- nedostačující
- Jiné:

18. Praktickou část maturitní zkoušky s odstupem času hodnotím jako:

- důležitou
- spíše důležitou
- spíše zbytečnou
- zbytečnou
- Jiné:

19. Vzdělání na COPTH hodnotím s ohledem na mé další profesní či studijní směřování známkou: (kompletní náhled na školu)

- 1 - velmi dobré
- 2 - dobré
- 3 - nedostačující
- 4 - zcela nedostačující

20. COPTH nabízí svým absolventům možnost získání tzv. Vyhlášky 50.

Využili jste této nabídky?

- ano
- ne

21. Nutnou součástí vzdělání jsou i obecně vzdělávací předměty, např. český jazyk a literatura, občanská nauka, tělesná výchova, dějepis atp. Vyberte z následujících tvrzení.

- Tyto předměty pro mě byly důležité a byly v dostatečném množství.
- Tyto předměty pro mě byly důležité a byly pro mě v nedostatečném množství.
- Tyto předměty pro mě nebyly důležité, raději bych měl více předmětů odborných.
- Tyto předměty pro mě nebyly důležité, přesto bych současné schéma zachoval.
- Jiné:

22. Na COPTH probíhá výuka pouze jednoho cizího jazyka. Z hlediska Vaší aktuální zkušenosti byste požadovali:

- zachovat stávající formu = 1 cizí jazyk, 3 hodiny týdně
- 1 cizí jazyk, navýšení počtu hodin za týden
- 1 cizí jazyk, snížení počtu hodin
- 2 cizí jazyky
- Jiné:

23. Zkušenosti z výuky odborného výcviku ve 4. ročníku ("na provozech") pro

Vaše další směřování byly:

- přínosné
- zbytečné
- Jiné:

24. Co mi po absolvování COPTH chybělo pro mé další profesní směřování?
Otevřená odpověď respondenta.

25. Kdybych se dnes znovu rozhodoval o nástupu na SŠ, COPTH bych si

- vybral
- nevybral
- nevím

III. Dotazník pro sociální partnery školy

Dobrý den,

mé jméno je Jan Linger pracuji v SŠ-COPTH a v současnosti píším bakalářskou práci na téma UPLATNITELNOST ŽÁKŮ STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY V PRAXI.

Rád bych Vás jako zástupce firmy, kde naši žáci vykonávají praxi ve 4. ročníku, požádal o vyplnění několika otázek souvisejících s našimi žáky a spolupráce se SŠ-COPTH.

Dotazník firmy

1. jméno firmy

2. Jak hodnotíte spolupráci mezi Vaší firmou a SŠ-COPTH? (Ohodnoťte jako ve škole)

3. Jak jsou celkově připraveni žáci SŠ-COPTH, když přijdou k Vám na praxi?

4. V jakých oblastech mají žáci znalosti na vynikající úrovni?

5. V jakých oblastech naopak zaostávají?

6. Máte konkrétní požadavky, co všechno musí žáci, kteří k Vám jdou na praxi, znát? Pokud ano, jaké?

7. Máte možnost ovlivnit, co se žáci, kteří k Vám jdou na praxi, mají naučit a mají znát?

8. Je Vaše firma ochotna na základě praxe nabídnout žákovi pracovní poměr po absolvování střední školy?

a. Ano

b. Ne

c. Jiné
